

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

9^E JAARGANG

WOENSDAG 22 OCTOBER 1924

No. 460

INHOUD

Ten Afscheid.....	Blz. 928
De beleggingen van de Rijkspostspaarbank en de Rijk-verzekeringsbank door <i>Jhr. Mr. L. H. van Lennepe</i> ..	928
De Regeering en de Scheepvaartwegen in Zuid-Limburg door <i>P. Regout Jr.</i> ..	930
Loonen en Loonsverhoudingen te Amsterdam, Haarlem, Utrecht en Rotterdam. In halfjaar 1924 door <i>Ir. B. Bølger</i> ..	930
Kapitaalsbelegging in Ned.-Indië door <i>W. de Cock Buning</i> ..	933
Het tarief der Rijkverzekeringsbank inzake de Land- en Tuinbouw-ongevallenverzekering door <i>Mej. Mr. G. J. Stenberg</i> ..	934
De Rijksmiddelen ..	935
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
— Indirecte belastingen in Engeland. — Eenige opmerkingen naar aanleiding van de Duitse leening door <i>P. W. Forge</i> ..	936
Het lot van Rentenbank en Rentenmark door <i>Dr. C. Krümer</i> ..	938
AANTEKENINGEN:	
Indexcijfers van groothandelsprijzen ..	940
Thee in Rusland ..	941
MAANDCIJFERS:	
Productie der Steenkolen-, Bruinkolen en Zoutmijnen ..	942
Overzicht der Rijksmiddelen ..	943
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN ..	943—949
Geldkoersen. Effectenbeurzen.	
Wisselkoersen. Goederenhandel.	
Bankstaten. Verkeerswezen.	

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*Redacteur-Secretaris van het weekblad: *D. J. Wansink.*Secretariaat: *Piëter de Hoochweg 122, Rotterdam.*Aangeeekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening
Rotterdam No. 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,— per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicatiës van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt besteld.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

De geldmarkt was deze week weder zeer vast. De geldvraag voor de medio was zeer belangrijk, maar ook later kwam er geen ontspanning, zoodat het allerbeste papier aan het einde der week nauwelijks voor 4½ pCt. te plaatsen was. Ook de prolongatierente bleef hoog en schommelde tusschen 4½ en 4¾ pCt.

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank geeft de post binnenlandsche wissels een daling van f 3,3 miljoen te zien, welke zich nagenoeg geheel verklaren laat uit een afnemning der credietischen van den Staat; het totaal der rechtstreeks bij de Bank geplaatste schatkistpromessen daalde in de afgelopen week van f 15 miljoen tot f 12 miljoen. De beleeningen vertoonen een vermindering van f 4,1 miljoen, welke vrijwel uitsluitend de Hoofdbank betreft.

Het renteloos voorschot aan het Rijk daalde met f 2,1 miljoen. De goudvoorraad blijkt met f 12,4 miljoen te zijn teruggelopen. De post papier op het buitenland en de diverse rekeningen onder het actief stegen resp. met f 9,2 miljoen en f 8,2 miljoen.

De biljettencirculatie liep van f 970,7 miljoen tot f 961,3 miljoen terug. De rekeningcourant-saldi blijken met f 4,1 miljoen te zijn gestegen. Het beschikbaar metaalsaldo daalde met f 11,3 miljoen. Het dekingspercentage bedraagt ruim 51.

* * *

De levendigheid op de wisselmarkt was deze week weder geheel verdwenen; de omzetten waren meestal weder even klein als in Augustus en September. De koersen waren vrij stabiel; de daling was tot staan gekomen en de stemming was eerder iets vaster, vooral voor Londen, dat aan het einde der week flink gezocht was in verband met de inschrijving op de Duitse leening.

LONDEN, 18 OCTOBER 1924.

Voornamelijk ten gevolge van de uitgifte der groote Duitse Leening was het aanbod op de geldmarkt reeds in het begin van deze week heel klein, maar Woensdag was de vraag zoo groot, dat er een flink bedrag bij de Bank of England tegen een week opgenomen werd. Ondanks deze hulp was de markt tegen het einde van de week niet veel ruimer. Dag-geld, dat in de eerste dagen meestal 3—3½ pCt. noteerde, kostte Woensdag veelal 4½—¾ pCt., terwijl zelfs 5 pCt. is betaald. Vernieuwen van zevendaagsche leeningen kostte onveranderd 2¾ pCt.

De discontokoersen waren vast. November Treasury Bills waren tegen 3½ pCt. gevraagd.

2-mnds prima bankaccept 3⁹/₁₆ pCt.3- " " " 3¹¹/₁₆—¾ pCt.

4- " " " 3¾—7/8 pCt.

6- " " " 3⁷/₈—4 pCt.

TEN AFSCHIED.

Prof. Bruins gaat — zij het aanvankelijk voorloopig — de redactie van de Economisch-Statistische Berichten verlaten en zal ook zijne functie als Secretaris der Vereeniging „Instituut voor Economische Geschriften” neerleggen.

Wij vernemen dit met tegenstrijdige gevoelens.

Prof. Bruins is naar het buitenland geroepen voor een hoogst eervolle opdracht. De nieuw op te richten Reichsbank in Duitschland, volgens het plan van het z.g. Dawes-Comité, zal onder toezicht van een Raad van Commissarissen komen te staan, bestaande uit 14 leden, waarvan 7 Duitschers zullen zijn en de andere 7 buitenlanders; onder die buitenlanders zullen 5 plaatsen verdeeld worden onder vertegenwoordigers der landen van de vroegere Entente, 1 plaats komt beschikbaar voor een Zwitser en eindelijk de zevende plaats voor een Nederlander. Die Nederlander zal echter eene bijzondere functie hebben te vervullen; hij zal namelijk worden Gedelegeerd-Commissaris namens den geheelen Raad van Commissarissen en zal de internationale contrôle moeten uitoefenen op de uitgifte van bankbiljetten in verband met de voorschriften op de dekking der emissie door edel metaal en door eene wisselportefeuille. Die z.g. Commissioner (aldus is zijn titel, in het rapport aangeduid) zal zijn vasten werkring in Berlijn moeten hebben en zal naast dezen controleerenden arbeid nog bovendien geroepen zijn om in de maandelijksche vergadering van den internationalen Raad van Commissarissen rapport uit te brengen over de economische gesteldheid van het Duitse Rijk in verband met de te voeren bankpolitiek en ook in verband met de regeling der schadevergoedingsbetalingen. Van groote beteekenis zal daarnevens blijken te zijn de hem opgedragen taak om met den President der Reichsbank de schakel te vormen tusschen de bank en het zgn. „Transfer Committee”, dat de overbrenging van de bij de bank accumuleerende markbedragen der schadevergoeding in vreemde valuta zal hebben te bewerkstelligen. Dit ambt van Commissioner is dus van zeer groote beteekenis en zal zeer zware eischen stellen aan den daartoe benoemden functionaris. Het is voor ons land eene groote voldoening, dat één onzer economen voor die taak uitverkoren is. Daarom past het hier ook een oprecht gelukwensch tot Prof. Bruins te richten, dat hem de onderscheiding te beurt viel, tot die taak te worden geroepen.

Daar staat tegenover, dat wij met groot leedwezen Prof. Bruins zien vertrekken uit den kring van de Economisch-Statistische Berichten. Hij is in elk opzicht de ziel van dit tijdschrift geweest; het denkbeeld is toch oorspronkelijk bij hem gerijpt; hij heeft medewerkers daarvoor gezocht en weten te vinden; hij heeft aanvankelijk de leiding der Redactie geheel op zich genomen en heeft daarmede dadelijk het cachet van onpartijdige behandeling op dit tijdschrift gedrukt, en — wij mogen het zonder vrees voor zelfgenoegzaamheid wel uitspreken — aan hem is te danken, dat dit tijdschrift in zoo uitgebreiden kring in ons land het gezag en de populariteit heeft weten te verwerven, waarin het zich metterdaad verheugen mag.

Het doet ons dus leed om Prof. Bruins, die zulke groote verdiensten jegens ons tijdschrift had, zijne functie daarbij te zien nederleggen.

Die gevoelens mogen hier echter niet de overhand hebben; ten slotte moeten wij met eene dankbare herinnering aan zijn werk voor de E.S.B. ons verheugen, dat onze trouwe medewerker uitverkoren is voor een dergelijken belangrijken internationalen werkring, welken hij dezer dagen te Berlijn heeft aanvaard.

G. VISSERING.

* * *

Al mag ik mij een definitieve beslissing nog eenigen tijd voorbehouden, zoo komt toch met dit nummer, het 460ste der reeks — hoe snel gaat de tijd! — de ongebroke dagelijksche band tusschen het weekblad en mij tot een voorloopig einde.

Bij deze gelegenheid is het mij een behoefte een woord van dank te richten tot allen, die aan onzen gemeenschappelijken arbeid in deze jaren hun belangstelling hebben gegeven, in het bijzonder tot de velen, die steeds tot actieve medewerking bereid bleken, en ten slotte zeer in het bijzonder tot de heeren Dr. G. E. Huffnagel en D. J. Wansink, die mij achtereenvolgens met onverflauwd ijver bij den dagelijkschen arbeid hebben bijgestaan.

De leiding van een blad, dat iedere zeven dagen verschijnt, kan aan hen, die voor dit verschijnen direct aansprakelijk zijn, veel zorg baren. Aan deze zorg hebben wij, vooral in de eerste jaren, ons rechtmatig aandeel gehad. Niettemin zal ik steeds met groot genoegen en tevens met groote erkentelijkheid blijven terugzien op dezen arbeid, die mij, beter wellicht dan op eenige andere wijze mogelijk zou zijn geweest, met de belangrijke vraagstukken op economisch gebied, die zich in deze jaren hebben voorgedaan, heeft vertrouwd gemaakt en mij het voorrecht gegeven heeft met zooveel in persoonlijke aanraking te komen. Het doet mij leed van het weekblad te scheiden.

Ik mag eindigen met den wensch, dat het de „Economisch-Statistische Berichten”; in wier naam nog de herinnering aan den zeer beperkten aanvankelijken opzet voortleeft, in den komenden tijd in steeds toenemende mate moge gelukken hare roeping van te zijn onpartijdig en deskundig voorlichtster op het haar gestelde terrein, te vervullen. Nog lange jaren zal niet genoeg gedaan kunnen worden om het Nederlandsche volk te doordringen van den ernst en het gewicht der economisch-politieke vraagstukken, voor welker oplossing het zich, hier en overzee, ziet gesteld.

B.

DE BELEGGINGEN VAN DE RIJKSPOST-SPAARBANK EN DE RIJKSVERZEKERINGSBANK.

In het nummer van 4 Juni j.l. maakte ik eenige opmerkingen over de beleggingen bij staatsinstellingen; onder andere wees ik op het ongewenschte van aankoop van staatsleening door lichamen als de Rijkspostspaarbank en de Rijksverzekeringsbank, die geen eigen kapitaal hebben, en voor wier verplichtingen de Staat als borg optreedt.

Het verdient aanbeveling na te gaan of hierin ver-

betering te brengen is, zonder dat al te groote wijzigingen behoeven aangebracht te worden, of al te zware schokken moeten worden doorstaan.

Ten aanzien van de Rijkspostspaarbank zou ik het volgende willen doen opmerken:

De kwestie werd vóór den oorlog niet aan de orde gesteld; in de literatuur over spaarbanken en dergelijke werd gewoonlijk meer aandacht gewijd aan bepalingen betreffende stortingen en terugbetalingen dan aan de beleggingen; men twijfelde niet aan het crediet van den staat, ja stelde dit hooger dan van wien ook. Wel werd somtijds tegen te groote eenzijdigheid bezwaar gemaakt.¹⁾

Zoals men weet, geschiedt de belegging der Postspaarbanken in Frankrijk en in het British Empire, met uitzondering van Australië, uitsluitend in staatschuld. In Canada wordt feitelijk in het geheel niet belegd; alle spaargelden worden in de schatkist gestort; — het doet aan den Postchèque- en Girodienst hier te lande denken!

In Frankrijk worden zelfs de gelden der particuliere spaarbanken voor het grootste gedeelte door een staatsorgaan (de Caisse des Dépôts et Consignations) beheerd, en dit koopt daarvoor bijkans uitsluitend „Rente” aan, hetgeen in 1848 en 1870 ten gevolge heeft gehad, dat betalingen boven frs. 100,— in schatkistpapier en „Rente” (nog wel tegen den pari-koers) plaats vonden.

In Engeland heeft de noodzakelijkheid, altijd „Consols” te koopen, den koers van dit fonds vaak te sterk opgedreven, in die mate zelfs, dat er minder rente van werd gekweekt dan aan inleggers werd betaald. De conversie in 2½-percent schuld werd mede hierdoor gestimuleerd; dit is ongetwijfeld een voordeel voor den staat geweest, maar moet men niet zeggen: non tali auxilio?

In Nederland is aankoop ook van andere waarden bij de Rijkspostspaarbank steeds mogelijk geweest. Artikel 18 der Wet tot instelling eener Rijkspostspaarbank schrijft dienaangaande het volgende voor:

„De beschikbare gelden der Rijkspostspaarbank worden belegd voor een gedeelte:

- a. in Nationale Schuld;
 - b. in schuldbrieven ten laste van Nederlandsche provinciën, gemeenten of waterschappen;
 - c. in schuldbrieven, door den staat, Nederlandsche provinciën, gemeenten of waterschappen rechtstreeks en onvoorwaardelijk voor rente en aflossing gewaarborgd;
 - d. in schuldbrieven van overeenkomstig de Nederlandsche wet opgerichte, uitsluitend in Nederland werkende hypotheekbanken of maatschappijen voor grond-, gemeente- of poldercrediet;
 - e. in schuldbrieven van volgens de Nederlandsche wet opgerichte maatschappijen, die spoorwegen in Nederland of in de Nederlandsche Koloniën in eigendom hebben of exploiteeren;
 - f. in schuldbrieven, welke door maatschappijen, als sub e. bedoeld, rechtstreeks en onvoorwaardelijk voor rente en aflossing zijn gewaarborgd;
- voor een ander gedeelte, hetwelk in geen geval de helft van het te beleggen kapitaal zal mogen te boven gaan, in beleening op onderpand voor drie maanden of op korteren termijn, van fondsen, die als zoodanig door de Nederlandsche Bank worden toegelaten.”

Een bepaald onderscheid wordt hier gemaakt tusschen vaste en tijdelijke belegging; bij de eerste overheerscht het publiekrechtelijk element; voor de laatste categorie kent de wet slechts ééne wijze van uitzetting: die op prolongatie tegen z.g. „bankpand”. De wetgever heeft deze tot de helft van het uit te zetten bedrag beperkt, maar ligt hierin niet eene aanwijzing, dat hij een percentage van 40 à 50 pCt. rede-

lijk acht? En thans is het slechts 4 à 5 pCt.! De liquide uitzettingen bepalen zich hiertoe. De oorzaak van de geringe belangstelling voor uitzetting op prolongatie moet waarschijnlijk eensdeels gezocht worden in de lage rente, die men hiervan kweekt,¹⁾ anderdeels in de speciale eischen, welke aan het onderpand worden gesteld, en die plaatsing van groote posten ter beurze bezwaarlijk maken. Overigens zou het ook niet in alle opzichten gewenscht zijn, zeer belangrijke bedragen ter beschikking van de beurs te stellen. Wel zou echter kunnen worden overwogen in hoeverre op andere wijze belegging op korten termijn zou kunnen geschieden, bijvoorbeeld door deposito's bij banken, al dan niet door onderpand gedekt, of door aankoop van buitenlandsche wissels.²⁾

Al wordt hierdoor de liquiditeit bevorderd, zoo zal het toch niet om zeer groote bedragen kunnen gaan, zoodat de eenzijdige belegging in staatschuld er niet door wordt voorkomen. Zal men dan tot omzetting daarvan in andere effecten en in hypotheeken moeten besluiten? Ten deele zal dit zeker kunnen geschieden. Wordt het beleggingsveld bij de wet iets verruimd, dan openen zich op dat gebied groote mogelijkheden. En nu de staat zijn vlottende schuld bijkans geheel geconsolideerd heeft, zal geleidelijke verkoop der Nationale schuld wel mogelijk zijn zonder het staatscrediet aan te tasten.

Het aanbod zal wellicht tijdelijk den koers drukken, maar men bedenke, dat er ten aanzien der rente altijd eene zekere verhouding tusschen de verschillende beleggingen is geweest; en dat de vraag naar hypotheeken, die de rente hiervan doet dalen, op den duur automatisch ook den rentevoet van pandbrieven lager zal brengen, en dan moet de rente van leeningen der publiekrechtelijke lichamen wel volgen.

Belegging in eerste rangs buitenlandsche waarden (Amerikaansche spoorwegobligaties, Engelsche staatsleening) en in obligaties als b.v. 5 pCt. H.V.A., vallen m.i. binnen het kader der Rijkspostspaarbank-beleggingen.

En dan zorge men, dat leeningen voor sociale doeleinden onder garantie van staat of gemeenten, leeningen, die uitermate incurant zijn, niet meer genomen worden. Zou dit niet kunnen bevorderd worden door de Rijkspostspaarbank minder afhankelijk van den Minister te maken? Men denke aan de polemiek tusschen Mr. Vissering en den heer Wibaut. Indien de Nederlandsche Bank in dezelfde verhouding tot het Rijk stond als de Rijkspostspaarbank, zou de Directie onzer Circulatiebank bij de beoordeeling van het staatscrediet niet de vrijheid hebben, die zij thans bezit. En nu heeft wel de staat de verplichtingen van de postspaarbank gegarandeerd, maar hij heeft ook de biljetten der Nederlandsche Bank tot wettig betaalmiddel gepromoveerd. De hieruit voortvloeiende moreele garantie van den staat weegt even zwaar als de juridische bij de spaarbank.

Te overwegen ware de vorming van een garantiekapitaal, zooals bij de Spaarbank voor de Stad Amsterdam geschied is,³⁾ mits men bij de Rijkspostspaarbank dit kapitaal niet uit staatsfondsen doet bestaan. Een bedrag van f 15 à 20 millioen (5 à 7 pCt. der verplichtingen) zou wel voldoende zijn. Deze vorm zou kwesties van winstverdeling elimineeren, die bij de vorming van een aandeelenkapitaal zouden ontstaan.

Den deelnemers in het waarborgkapitaal ware naast de Regeering medezeggenschap in het Bestuur te verlenen. Zoodoende zou de directie der Rijkspost-

¹⁾ Verg. het belangrijk praecadvies „Belegging van Spaarbankgeld”, voor den Nederlandschen Spaarbankbond in 1909 door Mr. P. J. C. Tetrode uitgebracht. Voorts „Fritz Heber, Die Postsparkassen als Volks- und Staatsbanken”, Tubingen 1908, blz. 112 vlg. „Notes on the postal Savingsbanks systems of the leading countries”, Washington 1912.

¹⁾ 1915: 3.85 pCt.; 1916: 2.63 pCt.; 1917: 3.04 pCt.; 1918: 3.63 pCt.; 1919: 3.98 pCt.; 1920: 4.37 pCt.; 1921: 3.57 pCt.; 1922: 3.51 pCt.; 1923: 3.43 pCt.

²⁾ Verg. Mr. P. J. C. Tetrode: a. w. blz. 77.

³⁾ Verg. Mr. L. F. A. M. van Ogtrop: Is wettelijke regeling van het Bijzondere Spaarbankwezen gewenscht? Praecadvies voor den Nederlandschen Spaarbankbond, blz. 34 vlg.

spaarbank niet meer verantwoordelijk zijn aan de Regeering, doch uitsluitend aan den Raad van Toezicht, die op zijn beurt niet door de Regeering zou worden benoemd.

Door de vorming van het waarborgkapitaal zou voorts bereikt worden, dat in geval van een „run” beleving van Staatsfondsen bij de Nederlandsche Bank niet in strijd met de bepalingen der bankwet zou zijn.

Voor de Rijksverzekeringsbank gelden niet de eischen van liquiditeit, die aan de Rijkspostspaarbank moeten worden gesteld. Voorts moet het Bestuur bij de belegging er zooveel mogelijk voor zorgdragen, dat een rente, ten minste gelijk aan de voor de wiskundige reserve gecalculerde, voor lange jaren verzekerd is. Ondershands moeten dus vaak leeningen op speciale voorwaarden worden afgesloten. Maar hierbij sluite men dan ten minste uitdrukkelijk die uit, waarbij de staat debiteur of borg is. Hypotheken op langere termijn zijn aanbevelenswaardige objecten.

Politieke invloeden kunnen ten gevolge van den aard van het bedrijf, waarbij werkgevers en werknemers elkaar ontmoeten, helaas wel eens een rol bij de Rijksverzekeringsbank spelen. Dit worde zooveel mogelijk voorkomen door in de financiële commissies geen aangesloten werkgever of werknemer op te nemen.

L. H. VAN LENNEP.

DE REGEERING EN DE SCHEEPVAARTWEGEN IN ZUID-LIMBURG.

De Regeering heeft voor den aanleg van scheepvaartwegen in Zuid-Limburg een bedrag van f 800.000 op de begroting voor 1925 gebracht. De aangevraagde bedragen dienen, naar de M. v. T. bij de Waterstaatsbegroting mededeelt, in hoofdzaak, om de reeds aangevangen werken aan het noordelijk kanaaleinde voort te zetten, zoodat de overlaadrichting te Maasbracht, c. a. in gebruik zal kunnen worden genomen tegen den tijd, dat ook het kanaal Wessem—Nederweert voltooid zal zijn. Verder ligt het in het voornemen, om aan te vangen met het stuwcomplex te Borgharen, waarvoor f 115.000 en van de sluis te St. Pieter, waarvoor f 75.000 is uitgetrokken.

In bevoegde kringen alhier vindt men dit bedrag voor het lateraalkanaal beslist te laag.

Doordat de uitgaven op buitengewoon geplaast zijn kan de Regeering deze fout nog herstellen en het bedrag van 8 ton alsnog verhoogen. Het geringe bedrag doet hier de meening ontstaan, dat de Regeering er wél voor is, met het lateraalkanaal een aanvang te maken, doch dat zij, gezien de in de laatste jaren voor de voorbereiding en de uitvoering van deze werken beschikbaar gestelde gelden (in 1923 - 75000 gulden, in 1924 - 250.000 en in 1925 - 800.000 gulden, terwijl het geheele werk pl.m. 30 miljoen zal kosten) er niet van overtuigd schijnt te zijn, dat het tempo, waarin deze werken zullen moeten worden uitgevoerd zoodanig is, dat op een gelijktijdig gereedkomen met de kanalisatie beneden Maasbracht mag worden gerekend. Wanneer de Maaskanalisatie gereed zal zijn, hetgeen in 1928 en 1929 kan worden verwacht, zal voor deze werken van Maasbracht tot Grave een bedrag van ongeveer 30.000.000 zijn besteed.

Het is duidelijk, dat dit slechts een eerste stap is en dat het geheele werk, waarvan de uitvoering der kanalisatie beneden Maasbracht het eerste gedeelte vormt, slechts zal zijn gecompleteerd, wanneer het

kanaal Maastricht—Maasbracht met bijkomende werken zal gereed zijn.

Wij herhalen, dat dit nu het belangrijkste punt is, want zoolang het kanaal Maasbracht—Maastricht niet gereed is, kan van een gunstig rendement van de Maaskanalisatie geen sprake zijn, hetgeen een niet te onderschatten nadeel beteekent, wanneer men bedenkt, dat voor deze Maaskanalisatiewerken tot nu toe reeds 36 miljoen werden besteed, met inbegrip van het kanaal Nederweert—Wessem en het Maas—Waalkanaal, welk bedrag binnen enkele jaren nog zal zijn aangegroeid. Het behoeft dus geen verder betoog, dat de uitvoering Maastricht—Maasbracht in een zoo snel mogelijk tempo moet geschieden, opdat het, als onderdeel van een geheel complex waterwegen, niet vele jaren na de rest zal gereedkomen.

In dit verband willen wij wijzen op een der groote struikelblokken bij het tot stand komen van groote werken, die in een algemeen belang uitgevoerd worden. En dan wenschen wij te wijzen op de onteigeningswet. Is het niet vreemd, om geen krachtiger woord te gebruiken, dat eerst bij de wet tot het maken van de werken wordt besloten — in het onderhavige geval in Juli 1921, terwijl daarna ieder jaar bij de wet een bedrag wordt beschikbaar gesteld — en dat het dan nog noodig is, om bij een wet het algemeen nut van deze werken te verklaren. Een ieder weet, hoe lang het maken van wetten duurt. Het is dus hier zaak, dat de Kamers blijk geven dat zij het belang van den uitvoer en het snelle tempo beseffen en medewerken tot een spoedig tot stand komen dezer onteigeningswetten.

Dat een snel tot stand komen van het geheele complex ook voor onze internationale positie van het hoogste belang is, behoeft ingewijden zeer zeker niet meer in herinnering te worden gebracht.

Maastricht.

PETRUS REGOUT JUNIOR.

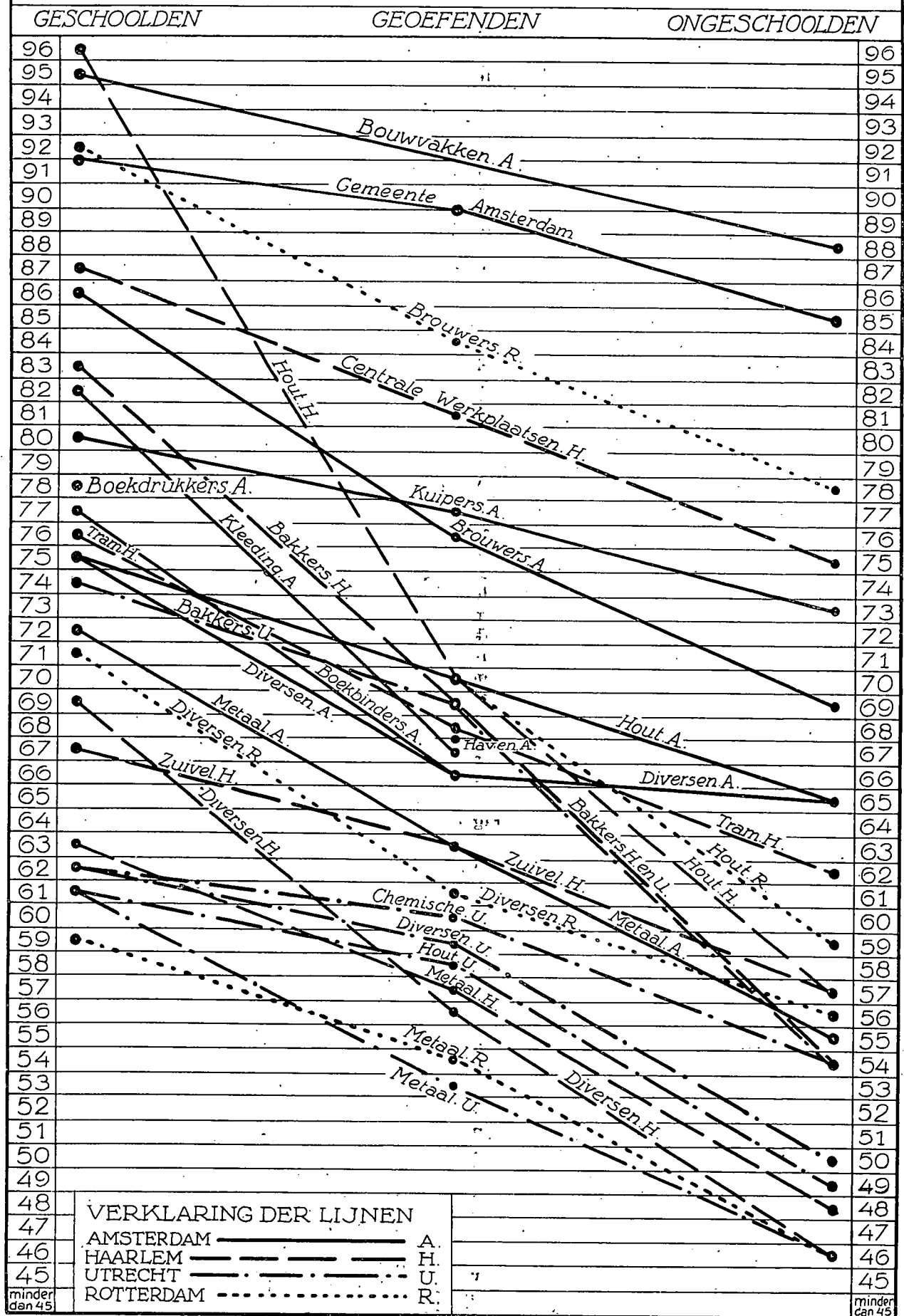
LOONEN EN LOONVERHOUDINGEN TE AMSTERDAM, HAARLEM, UTRECHT EN ROTTERDAM. 1e HALFJAAR 1924.

Door het Bureau van Centraal Overleg in arbeidszaken voor Werkgeversbonden, Schotersingel 9 te Haarlem, zijn, evenals dat voor 1923 is geschied, cijfers opgemaakt over de loonen en loonverhoudingen der meerderjarige mannelijke werklieden. De gegevens betreffen thans 267 ondernemingen met 31704 arbeiders in de plaatsen Amsterdam, Haarlem, Utrecht en Rotterdam, zoodat, vergeleken bij de vorige publicaties, (E.S.B. 21 Nov. 1923 en 9 April 1924) eenige uitbreiding is verkregen. Verdere uitbreiding hangt af van de medewerking, die het Bureau van Centraal Overleg daartoe van de werkgevers ontvangt. In dit verband mag tevens gewezen worden op het belang van een vroegtijdige publicatie der gegevens. Waar de cijfers echter gemiddelden zijn, moet met het „afsluiten” steeds worden gewacht op de laatst binnenkomende lijsten, zoodat zij, die prijs stellen op deze gegevens, door spoedige invulling der lijsten het zelf in de hand hebben om er zoo vroegtijdig mogelijk over te kunnen beschikken.

De cijfers voor Amsterdam zijn verstrekt door bemiddeling van den heer Mr. J. Regtdoorzee Greup, Secretaris van het Plaatselijk Overleg van werkgeversorganisaties te Amsterdam. De werklieden zijn verdeeld in drie vakgroepen, geschoolden, geoefenden en ongeschoolden, volgens de methode van het N.A.M.

Het uurinkomen is berekend door het totale inkomen over het 1e halfjaar 1924 (loon plus bijverdiensten) te deelen door het totaal aantal gedurende dat tijdvak gewerkte uren (gewone uren plus overuren).

GEMIDDELD UURINKOMEN VAN MEERDERJARIGE MANNELIJKE
WERKLIEDEN OVER HET EERSTE HALFJAAR 1924 TE AMSTERDAM
HAARLEM, UTRECHT EN ROTTERDAM.

AMSTERDAM.

De gegevens hebben betrekking op 19071 werklieden, werkzaam in 185 particuliere ondernemingen en bij de gemeente Amsterdam.

Gemiddeld uurinkomen van meerderjarige mannelijke werklieden over het 1e halfjaar 1924 te Amsterdam.

	Aantal werkgevers	Aantal werklieden				Gemiddeld uurinkomen		
		Totaal	Gesch.	Ge oef.	Ongesch.	Gesch.	Ge oef.	Ongesch.
Bouvvakken	65	1.025	644	24	357	95	85	88
Gemeente Amsterdam ¹⁾	—	9.344	—	—	—	91½	89½	85
Brouwersbedrijf	4	758	203	313	242	86	76	69
Kledingbedrijf	6	36	33	3	—	82	67	—
Kuipersbedrijf ³⁾	4	170	45	100	25	80	77	73
Boekdruckersbedrijf	30	695	695	—	—	78	—	—
Bakkersbedrijf	2	35	11	14	10	77	75	60
Boekbindersbedrijf	4	111	79	32	—	77	66	—
Houtbedrijf ³⁾	11	276	92	62	122	75	70	65
Havenbedrijf	30	1.750	—	1.750	—	—	67½	—
Diverse fabriekmatige bedrijven ²⁾ ..	11	1.122	144	440	538	75	66	65
Metaalindustrie	18	3.749	2.017	1.116	616	72	63	55

¹⁾ Voor de Gemeente Amsterdam zijn genomen de loongegevens over het geheele jaar 1923, waarbij de werklieden zijn ingedeeld volgens de N.A.M. methode en de in 1923 geldende bijdrage van 3½ pCt. voor pensioen niet in aanmerking is genomen. Verder is er rekening mede gehouden, dat 1 Juli 1923 de 48-urige werkweek werd ingevoerd.

²⁾ Onder de rubriek Diverse fabriekmatige bedrijven zijn in Amsterdam gerekend; 1 sodafabriek, 1 verffabriek, 1 chininefabriek, 1 zwavelzuurfabriek, 1 superphosfaatfabriek, 1 blikfabriek, 1 papierwarenfabriek, 1 vruchten-sappenfabriek, 1 zuivelfabriek, 1 meelfabriek en 1 draad en kabelfabriek.

³⁾ Ten aanzien van het Houtbedrijf en het Kuipers- en kistenmakersbedrijf moet worden medegedeeld, dat door een bespreking met de heeren L. C. v. d. Meulen en Dr. J. Regtdoorzee Greup de vakgroep-indeeling een wijziging heeft ondergaan, waardoor vergelijking met de vorige opgaven (1e en 2e halfjaar 1923) zonder meer niet mogelijk is. Wij geven dientengevolge hieronder nogmaals de gegevens van de 3 halfjaren, ingedeeld volgens de nieuwe vakgroep-indeeling, zoodat onderlinge vergelijking mogelijk is.

	Aantal werkgevers	Aantal werknemers				Gemiddeld uurinkomen		
		Totaal	Gesch.	Ge oef.	Ongesch.	Gesch.	Ge oef.	Ongesch.
Houtbedrijf 1e halfjaar 1923	13	375	109	65	201	77	71	65
" 2e " 1923	12	320	95	59	166	75	70	65
" 1e " 1924	11	276	92	62	122	75	70	65
Kuipersbedrijf 1e halfjaar 1923	2	109	29	60	20	80	85	78
" 2e " 1923	3	118	29	63	26	78	77	73
" 1e " 1924	4	170	45	100	25	80	77	73

HAARLEM.

De gegevens hebben betrekking op 23 ondernemingen met 2653 arbeiders.

Gemiddeld uurinkomen van meerderjarige mannelijke werklieden over het 1e halfjaar 1924, te Haarlem.

	Aantal werkgevers	Aantal werklieden				Gemiddeld uurinkomen		
		Totaal	Gesch.	Ge oef.	Ongesch.	Gesch.	Ge oef.	Ongesch.
Houtbedrijf	4	117	31	29	57	96	70	57
Centrale werkplaatsen ³⁾	1	890	677	121	92	87	81	75
Bakkersbedrijf	2	66	11	37	18	83	69	54
Trambedrijf ²⁾	1	308	54	198	56	76½	68	62
Boekbindersbedrijf	3	19	7	11	1	73	61	41
Diverse fabriekmatige bedrijven ³⁾ ..	2	227	61	95	71	69	56	46
Zuivelbedrijf	3	82	4	28	50	67	63	57
Metaalindustrie	7	944	518	280	146	63	57	48

¹⁾ Voor de Centrale Werkplaatsen is van de arbeiders behorende tot een 18-tal vakken het gemiddeld uurinkomen berekend op 1 Juli 1924. Onder dit uurinkomen wordt hier verstaan het gemiddeld uurloon per uitbetaald uur vermeerderd met de gemiddelde kindertoeslag per uitbetaald uur en de gemiddelde overwinst per gewerkt uur. De gemiddelde pensioentoeslag, die 8 pCt. van het loon bedroeg, is niet van dit uurinkomen afgetrokken.

²⁾ Zoodat dat bij de andere bedrijfstakken is geschied, zijn ook hier slechts de gewerkte uren in rekening ge-

bracht zoodat de ziekte- en verlofuren, welke er gedurende het 1e halfjaar 1924 zijn geweest, van het totaal aantal uren zijn afgetrokken. Doet men dit, dan is het gemiddeld aantal uren per week: geschoolden 46,4; ge oefenden 48,1 en ongeschoolden 48,5 uur. Zonder aftrek der ziekte- en verlofuren is dit resp. 51,2; 53 en 53,4 uren. Het gemiddelde weekinkomen is resp. f 35,76, f 33,04 en f 30,53.

³⁾ Onder diverse fabriekmatige bedrijven zijn hier gerangschikt: 1 zeepfabriek, 1 margarinefabriek en 1 cacao-fabriek.

UTRECHT.

De gegevens hebben betrekking op 29 ondernemingen met 2145 arbeiders.

Gemiddeld uurinkomen van meerderjarige mannelijke werklieden over het 1e halfjaar 1924 te Utrecht.

	Aantal werkgevers	Aantal werklieden				Gemiddeld uurinkomen		
		Totaal	Gesch.	Ge oef.	Ongesch.	Gesch.	Ge oef.	Ongesch.
Bakkersbedrijf	2	85	26	40	19	74	69	54
Drankindustrie	2	26	3	17	6	72	60	49
Chemische industrie ¹⁾	5	302	40	16	246	62	60	54
Diverse fabriekmatige bedrijven ²⁾ ...	6	125	14	52	59	62	59	50
Houtbedrijf	2	48	16	16	16	61	59	49
Metaalindustrie	12	1559	871	360	328	61	53	46

¹⁾ Onder Chemische Industrie zijn hier gerangschikt: 1 zeepfabriek, 1 loodwitfabriek, 2 asphaltfabrieken en 1 beenzwartfabriek.

²⁾ Onder diverse fabriekmatige bedrijven zijn hier gerangschikt: 1 leerwarenfabriek, 1 blikfabriek, 1 papierwarenfabriek, 1 margarinefabriek, 1 zuivelfabriek en 1 onderneming van bouwmaterialen.

ROTTERDAM.

De gegevens hebben betrekking op 29 ondernemingen met 7835 arbeiders.

Gemiddeld uurinkomen van meerderjarige werklieden over het 1 halfjaar 1924 te Rotterdam.

	Aantal werkgevers	Aantal werklieden				Gemiddeld uurinkomen		
		Totaal	Gesch.	Ge oef.	Ongesch.	Gesch.	Ge oef.	Ongesch.
Brouwersbedrijf	1	250	70	175	105	92	84	78
Bakkersbedrijf	1	43	12	13	18	77	74	70
Houtbedrijf	2	180	—	58	122	—	70	59
Boekdrukkersbedrijf	1	39	39	—	—	76	—	—
Diverse fabriekmatige bedrijven ¹⁾ ...	6	220	33	94	93	71	61	56
Boekbindersbedrijf	1	16	7	9	—	70	68	—
Metaalindustrie	17	7087	3275	1898	1914	59	54	46

¹⁾ Onder diverse fabriekmatige bedrijven zijn hier gerangschikt: 1 zuivelfabriek, 2 blikfabrieken, 1 chemicaliënfabriek, 1 verf fabriek, 1 papierwarenfabriek.

Tenslotte zijn de cijfers van de belangrijkste bedrijfstakken in de vier plaatsen vereenigd in een grafiek, zooals deze ook de beide vorige keeren reeds voor Amsterdam is gegeven. Links is het uurinkomen der geschoolden, in het midden dat der geoefenden en rechts dat der ongeschoolden uitgezet (in verband met de afmetingen vangt de grafiek bij een uur-inkomen van 45 cent aan). Zodoende

is een gemakkelijk overzicht verkregen van het loonpeil, terwijl de schuimte van de lijn een maat is voor de verhouding van de loonen der geschoolden tot die der geoefenden en ongeschoolden. Werkgevers, die door hen individueel betaalde loonen met het algemeen peil willen vergelijken, kunnen deze gemakkelijk in deze grafiek afzetten en dan de verbindingslijn b.v. met roode inkt teekenen, waardoor zij in een oogopslag een indruk krijgen van de verhoudingen.

Haarlem.

Ir. B. BÖLGER.

KAPITAALSBELEGGING IN NEDERLANDSCH-INDIË.

Met veel belangstelling heb ik de beschouwingen van den heer E. Helfferich in de nummers 455/457 gelezen.

Wat betreft het aandeel van het vreemde element in den handelsomzet van Ned.-Indië en de verschuivingen, die daarin hebben plaats gehad in de laatste tien jaren, zou ik alleen willen opmerken, dat ik het volkomen eens ben met den heer Helfferich dat de exportcijfers voor Nederland aanmerkelijk gunstiger zouden zijn, indien de Hollandsche handelshuizen niet de vergissing hadden begaan te meenen, dat het in de oorlogsjaren verloren terrein, zonder inspanning hunnerzijds, wel weer herwonnen zou worden.

Wat aangaat de belegging van het buitenlandsch kapitaal in Indische ondernemingen, heb ik met genoegen genoteerd, dat de heer Helfferich het grootste deel van mijne cijfers heeft overgenomen, welke cijfers door mij werden gepubliceerd in het weekblad „Nieuw Indië”. Slechts voor de beleggingen in suiker en tabak neemt de schrijver hogere cijfers aan. Waar de heer Helfferich het kapitaal in tabaksondernemingen op 125 miljoen raamt, terwijl ik dat gedaan heb op rond 100 miljoen en de heer Helfferich verklaart bij zijne raming ook in aanmerking genomen te hebben „het waardevolle, nog braak liggende land en de monopoliepositie der Delische Maatschappijen”, wat ik niet gedaan heb, daar behoeven wij naar de oorzaak van het verschil van 25 miljoen niet lang

te zoeken. Een ernstiger geval is het met de suiker. De heer Helfferich taxeert het suikerkapitaal op 850 miljoen, terwijl ik daarvoor slechts aannam 325 miljoen.

Hoe wordt dit verschil van 525 miljoen gulden verklaard?

De heer Helfferich heeft bij zijn schatting een eenheidswaarde per 1000 bouw aangenomen, hem opgegeven door het suikersyndicaat, terwijl ik, zegt de heer Helfferich, de pari-kapitaalwaarde der plantage-maatschappijen als grondslag mijner berekeningen heb genomen. Nu is dat laatste niet juist. Wel heb ik de kapitaalswaarde à pari berekend, maar daarbij heb ik opgeteld, die zichtbare reserves, obligatieleeningen en fondsen (voor vernieuwingen etc.) welke in het bedrijf werkzaam zijn, dus, het effectief gestorte kapitaal plus de in het bedrijf werkzame reserves, waar bij ik dan nog zooveel mogelijk gevoegd heb, het bankkapitaal dat voor den aanplant beschikbaar wordt gesteld. Het was er mij immers om te doen een cijfer te krijgen, dat weer zou geven, hoeveel kapitaal einde 1921 werkelijk in de suikercultuur werkzaam was, niet, hoe groot toen de waarde was van de gezamenlijke suikerondernemingen, ook niet de beurswaarde van het suikerkapitaal. Dergelijke cijfers, hoe interessant op zichzelf ook, hebben m.i. minder blijvende waarde, daar zij afhankelijk zijn van den suikerprijs en andere factoren waardoor zij voortdurend fluctueeren, terwijl mijn uitkomst een vrij constante waarde heeft, waarin slechts verandering komt, als het aantal

suikerondernemingen toeneemt of afneemt of aan de bestaande plantages uitbreiding wordt gegeven. Is nu mijn cijfer van 325 millioen wel juist? Natuurlijk niet volkomen; het is en blijft een raming, welke echter met het werkelijke cijfer slechts eenige tientallen millioenen kan verschillen, terwijl het cijfer van den heer Helfferich m.i. eenige honderden millioenen „out” is. Ik zal dit trachten aan te toonen.

Ik wil nogmaals voorop stellen, dat het èn den heer Helfferich en mij te doen is geweest om vast te stellen, hoeveel kapitaal in de suiker *belegd* is en niet hoeveel *vermogen* de suikerondernemingen vertegenwoordigen. Welnu, ik ben op mijn cijfer gekomen langs twee wegen. In de eerste plaats door uit de Bussy's Handboek en van Oss' Effectenboek onderneming voor onderneming op te slaan en de hiervoor reeds omschreven optelsom te maken. Ik kwam hierbij tot het resultaat, dat aan kapitaal slechts *gestort* was een bedrag van omstreeks 225 millioen gulden maar dat het in die industrie *werkzame* kapitaal rond 100 millioen meer bedroeg. Voor den fiscus zal men ongetwijfeld hogere kapitaalsangiften hebben gedaan, daar voor dat doel *alle* reserves, ook de stille, en *alle* niet uitgekeerde winsten voor de kapitaalsberekening in aanmerking mochten komen. Toch blijkt uit het rapport van de commissie voor de kapitaalsvermeerdering, dat slechts 240 millioen aan verhoogingen kon worden toegestaan. Tellen wij deze 240 millioen op bij de oorspronkelijke stortingen ad 225 millioen, dan zouden wij komen op een totaal kapitaal van 465 millioen of rond 500 millioen, indien wij in aanmerking nemen dat nog eenige suikerfabrieken door de commissie bij de „Gemengde Cultures” zijn ondergebracht. Neemt men dus het m.i. onjuiste standpunt in, dat alle niet uitgekeerde winsten, of zij al of niet aanwezig zijn en al of niet werkzaam zijn in het bedrijf beschouwd moeten worden als *belegd* te zijn in het bedrijf, dan kan men komen op een kapitaal van 500 millioen, hetgeen altijd nog 350 millioen minder is, dan het cijfer van den heer Helfferich. Ter controleering van mijn uitkomst ben ik te rade gegaan bij een ervaren suikerplanter en verzocht hem, mij op te geven, voor hoeveel in een normaal jaar voor den oorlog, t.w. 1914, een suikerfabriek met 1000 bouws kon worden opgezet en zonder bankkapitaal werken. De opgave luidde als volgt:

Aan aanplant	f 650.000
„ grondhuur, spoor, beheer	„ 200.000
„ bouw fabriek	„ 1.000.000
„ huizenbouw en diversen	„ 450.000
Totaal	f 2.300.000

De 184 fabrieken op Java hadden dus in 1914 een opzetwaarde van omstreeks 430 millioen gulden. Maar het is van algemeene bekendheid dat tal van fabrieken ook thans nog werken met een kapitaal van 1 milioen en lager en dat alleen de nieuwere ondernemingen zich mogen verheugen in kapitalen van meer dan twee millioen, zoodat de opzetwaarde van 1914 wel weergeeft de nominale waarde van de suikerindustrie in dat jaar, maar het bedrag van 430 millioen voor de berekening van het in die industrie belegde kapitaal slechts waarde had als *maximum cijfer*.

Mijn minimum-cijfer was 225 millioen (het werkelijk *gestorte* kapitaal) zoodat ik meende — en nog meen — voor de kapitaalsbelegging in suikerondernemingen niet meer te mogen aannemen dan 325 millioen gulden. Ongetwijfeld zal de suikerindustrie in crisisjaren een grooter gebruik van het bankkapitaal hebben gemaakt, dan door mij als normaal gemiddelde is aangenomen, doch zelfs als men deze buitengewone omstandigheden in rekening wil brengen, dan nog zal men geen hooger suikerkapitaal kunnen aannemen dan 400 millioen, *tenzij* men kapitaalsbelegging noemt wat feitelijk waardetaxatie is.

De heer Helfferich erkent als grondslag genomen te hebben een eenheidswaarde per 1000 bouw. Ik weet niet, hoe het suikersyndicaat deze eenheidswaarde

heeft berekend, maar dat zij ongeschikt is om als grondslag te dienen voor een berekening van de kapitaalsbelegging blijkt m.i. wel uit bovenstaande toelichting over mijn uitkomsten.

W. DE COCK BUNING.

HET TARIEF DER RIJKSVERZEKERINGSBANK INZAKE DE LAND- EN TUINBOUWONGEVALLENVERZEKERING.

De jaarlijksche Verzekeringdag van de Vereeniging voor Verzekeringswetenschap werd op Zaterdag 4 October j.l. door die Vereeniging te 's-Gravenhage gehouden. Bij de opening van de ochtendbijeenkomst deelde de voorzitter Prof. Holwerda mede, dat die Vereeniging, welke zich tot nu toe hoofdzakelijk met de privaatrechtelijke verzekering had bezig gehouden, thans hare werkzaamheden had uitgebreid en in het vervolg ook aan de sociale verzekering haar aandacht wilde schenken. Als gevolg daarvan had het bestuur den heer Dr. Posthuma uitgenoodigd een praeadvies samen te stellen over het tarief der Rijksverzekeringbank in zake de Land- en Tuinbouw-ongevallenverzekering. Dit praeadvies, dat vooraf aan de leden der Vereeniging was toegezonden, werd op den Verzekeringdag behandeld. Vermeld zij, dat bedoeld praeadvies den heer Lindner, wiskundig adviseur der Rijksverzekeringbank, aanleiding had gegeven tot het publiceren eener brochure.

Tot goed begrip zij hier medegedeeld, dat de Land- en Tuinbouw-ongevallenwet 1922 invoerde een verplichte ongevallenverzekering voor de arbeiders, werkzaam in het land- en tuinbouwbedrijf. Met de uitvoering dier verzekering zijn belast Bedrijfsvereeningen en de Rijksverzekeringbank (de Raden van van Arbeid). De werkgever heeft de keuze of hij zich bij een Bedrijfsvereeniging aansluiten wil, of wel dat hij zijn personeel bij de Rijksverzekeringbank wil verzekeren. In 1923 — het jaar waarin die verzekering ingevoerd werd — is officieus een tarief (een ontwerp zou men dat kunnen noemen) gepubliceerd, waarvan het later bij Kon. Besl. van 21 September 1923 Stbl. no. 459 vastgestelde tarief in vele opzichten belangrijk afwijkt. De voornaamste afwijking is wel deze, dat het bij Kon. Besl. vastgestelde tarief aanzienlijk hooger is.

Dr. Posthuma, wiens praeadvies — althans voor mij — niet altijd even duidelijk is, aangezien men niet steeds weet of zijn betoog gericht is tegen het vorenbedoeld ontwerp tarief of het vastgesteld tarief, of hij een verdediging van het vastgestelde tarief levert of dat hij den heer Lindner aanvalt, komt in zijn advies en in zijn ter inleiding gehouden rede tot verschillende conclusies te weten:

1o. dat het z.i. voor de Bank niet mogelijk was een enigzins behoorlijk tarief op te stellen, omdat de noodige gegevens daartoe ontbraken, zoodat zich bij de vaststelling van dat tarief voor de Bank dezelfde moeilijkheden voordeden als in 1901 met de vaststelling van het eerste tarief voor de industriele ongevallenwet. Daarbij treedt de heer Posthuma in uitvoerige beschouwingen over de tarieven van de Bank.

2o. dat de tarieven van de Rijksverzekeringbank er mede rekening moeten houden, dat de verzekeringsportefeuille der Bank klein zal zijn en dat die tarieven de tendenz moeten hebben om de werkgevers tot aansluiting bij de Bedrijfsvereeniging op te wekken en daarom hooger dan de tarieven van de Bedrijfsvereeniging moeten zijn: Met ronde woorden zegt dr. Posthuma dit wel niet, maar het ligt geheel in zijn betoog opgesloten. De heer Lindner, die op de vergadering mededeelde wel adviezen over het ontwerp-tarief gegeven te hebben, doch het tarief niet te hebben vastgesteld, heeft, zoowel in zijn brochure als ter vergadering, Dr. Posthuma bestreden en de grondslagen uiteengezet, waarop het ontwerp-tarief berustte. Aan het debat namen, behalve de heer Lindner, slechts

enkele leden deel. Tot mijn groote verwondering heeft daaraan geen der verzekeringstechnici deelgenomen, terwijl toch de grondslagen, waarop een verzekeringstarief behoort te berusten slechts door deskundigen en niet door leeken op actuariel gebied beoordeeld kan worden. Wellicht is daaraan het weinig technische advies van den praeadviseur schuld. Immers dat praeadvies heeft meer sociale dan wel actuariële beteekenis, in zoover als daarin verborgen lag het vraagstuk, dat ook ter vergadering ter sprake kwam: hoe moet, wanneer eenmaal de sociale verzekering ter uitvoering opgedragen wordt aan particuliere organen met als aanvulling een overheidsorgaan, de verdeling der lasten zijn.

De uitvoering der Land- en Tuinbouwongevallenverzekering, hoewel bij de samenstelling van de wet nog een gelijkheid van beide soort organen voor oogen stond, is, mede tengevolge van het tarief der Bank, gegaan in de richting van de Bedrijfsverenigingen; slechts zeer weinige werkgevers verzekeren zich bij de Bank. Dit heeft tengevolge, dat de Bank over een verzekeringsportefeuille beschikt, die te klein is voor een stabiele verzekering. Tekorten zijn dan ook niet uitgesloten. Hoe hooger het tarief gesteld wordt, hoe kleiner de portefeuille wordt; de zware lasten zullen opgebracht moeten worden door de bij de Bank aangeslotenen, het minst kapitaalcrachtige kleinbedrijf, dat door de Bedrijfsverenigingen niet begeerd wordt, zoodat zij onder dat kleinbedrijf geen propaganda maken.

Dat bedrijf kan die lasten niet dragen. Moet men nu zeggen: dan moet dat maar verdwijnen, of de Staat moet helpen, dat wil dus zeggen de belastingbetalers moeten aan die verzekering mede betalen, of moet men redeneeren: de hooge lasten, welke op een kleine groep zullen komen te drukken zijn het gevolg van het systeem der wet, dat de uitvoering der verzekering in hoofdzaak in handen der Bedrijfsverenigingen geeft, dan moeten die Bedrijfsverenigingen een eventueel tekort van de bij de Bank verzekerden dekken?

Een belangrijk vraagstuk, dat bij de uitvoering der Land- en Tuinbouwongevallenverzekering van minder beteekenis is, omdat de kring verzekerden betrekkelijk beperkt is, maar dat straks, indien ook de industriële ongevallenverzekering en de ziekteverzekering, — zooals het voorgesteld is in het aan den Hoogen Raad van Arbeid om advies toegezonden ontwerp Ziekte- en Ongevallenwet 1925 — als regel aan Bedrijfsverenigingen opgedragen mocht worden, van grooter gewicht is.

G. J. STEMBERG.

DE RIJKSMIDDELEN.

In dit nummer treft men aan het gebruikelijke overzicht van de opbrengst der Rijksmiddelen over de maand September 1924, vergeleken met de overeenkomstige cijfers van September 1923.

De rijwielbelasting bracht in de afgelopen maand nog een bedrag van f 640.878,— op, waardoor de totaal-opbrengst steeg tot f 5.233.008,—, zijnde f 2.233.008,— boven de raming. De overige middelen brachten f 35.698.601,22 op tegen f 36.337.781,57 in September 1923 en vertoonden mitsdien een achteruitgang van f 639.180,35. De totale opbrengst in de afgelopen maand, de rijwielbelasting niet medegerekend, overtrof de raming met een bedrag van f 2.620.517,89.

De opbrengst over de eerste negen maanden van dit jaar bedroeg, indien men althans de rijwielbelasting buiten beschouwing laat, f 8.962,86½ meer dan de opbrengst in de overeenkomstige maanden van 1923, terwijl de raming met een bedrag van f 21.016.008,61 werd overschreden.

In vergelijking met de overeenkomstige maand van het vorig jaar vertoonden de grondbelasting, de personeele belasting, de inkomstenbelasting, de suiker-

de wijn-, de zout-, de bier- en de geslachtaccijns, de zegelrechten, de statistiekrechten, de domeinen en de loodsgelden een hooger opbrengstcijfer. Daarentegen brachten minder op de dividend- en tantiëmebelasting, de vermogensbelasting, de gedistilleerd- en de tabaksaccijns, de registratierechten, de successierechten en de invoerrechten.

Evenals de twee vorige maanden wijzen de grondbelasting en de personeele belasting ook thans weer een hogere opbrengst aan (van resp. f 368.935,14½ en f 1.001.452,66½). Deze meerdere opbrengst, kan, althans wat de personeele belasting betreft, hoofdzakelijk aan de vluggere invordering worden toegeschreven. Dit blijkt ten duidelijkste, indien men de ontvangsten uit deze belasting over de eerste 9 maanden van 1923 en 1924 met elkander vergelijkt. In 1923 werd ten bate van het dienstjaar 1923/24 een bedrag van f 9.380.861,66½ ontvangen; in 1924 leverde het loopende dienstjaar (1924/25) niet minder dan f 12.069.704,63 op. Hoewel de opbrengst der personeele belasting over de eerste 9 maanden van 1924 f 2.898.406,78 meer bedroeg dan over dezelfde maanden van 1923, bleef zij toch nog een bedrag van f 1.811.305,30 bij de raming ten achter. Hieruit volgt wel, dat aan het ruimer vloeien dezer belasting voorschans nog niet veel beteekenis kan worden gehecht.

De inkomstenbelasting gaf in de afgelopen maand eene hogere opbrengst (f 1.491.851,83 meer) te zien dan in de overeenkomstige maand van het vorige jaar. Bij vergelijking van de ontvangsten uit deze belasting over de eerste negen maanden van 1923 en 1924 moge erop worden gewezen, dat de bedragen zich als volgt over de verschillende dienstjaren splitsen:

	Jan. t/m. Sept. 1923	Jan. t/m. Sept. 1924
1920/21	f 2.229.985,30	f 970.138,—
1921/22	„ 14.887.761,22	„ 3.929.715,97
1922/23	„ 60.474.524,51½	„ 13.303.845,67
1923/24	f 2.103.323,23½	„ 51.136.827,74
1924/25	„ —,—	„ 4.587.321,27
Totaal	f 79.695.594,27	f 73.927.848,65

Hieruit volgt, dat, terwijl de inkomstenbelasting in het loopende jaar f 5.767.745,62 minder opbracht dan in hetzelfde tijdvak van 1923, het ongunstig verschil tusschen de opbrengsten van de laatstverloopen dienstjaren niet minder dan f 9.337.696,77½ bedroeg. Neemt men dan nog in aanmerking, dat de opbrengst van het loopende dienstjaar een voordeelverschil van f 2.433.998,03½ te zien geeft, toe te schrijven aan de snellere invordering, dan is het duidelijk, dat men niet te voorzichtig kan zijn met het trekken van eene bepaalde conclusie ten aanzien van den verderen loop van dit middel.

In tegenstelling met de vorige maand gaf de dividend- en tantiëmebelasting thans een lagere opbrengst (van f 4.204.337,82). Dit verschil is echter aan toevallige omstandigheden toe te schrijven. In elk jaar komt de opbrengst dezer belasting voor een zeer belangrijk deel in één maand binnen; in 1922 was dit de maand October, in 1923 September, dit jaar was het de maand Augustus, toen niet minder dan f 5.280.819,27 werd ontvangen. Vergelijkt men de opbrengst over de eerste negen maanden, dan komt men voor 1924 tot een nadelig verschil van f 2.283.680,68. De raming werd echter met een bedrag van f 3.561.679,17 overschreden.

De suikeraccijns bracht in de afgelopen maand f 416.156,07, de wijnaccijns f 109.047,36 meer op dan in de overeenkomstige maand van 1923. Een bijzondere reden is daarvoor echter niet aan te wijzen. De gedistilleerd-accijns liep f 264.029,56 achteruit. Blijkbaar blijft het gebruik afnemen, vermoedelijk als gevolg van loonsverlagingen. In de hogere opbrengst van den zoutaccijns (f 71.976,33) weerspiegelt zich de opleving van den handel in dat artikel. Bovendien schijnt het, dat weer meer voedingsmiddelen worden ingezouten. Bij den bieraccijns, die f 1.280.975,95 opbracht

tegen f 362.708,68 in September 1923, doet de sterke accijnsverhoging, die op 12 Mei jl. in werking trad, haar invloed gevoelen. Voor de hoogere opbrengst van den geslachtaccijns (ad f 16.128,12) is geen bijzondere reden op te geven; evenmin voor de daling in de opbrengst van den tabaksaccijns (f 21.744,51).

Van de middelen, die meer in direct verband staan met het zakenleven, brachten de zegelrechten f 120.714,36 meer, de registratierechten daarentegen f 96.993,60 minder op. Laatstgenoemde belasting gaf zelfs f 2.130.743,59 minder te boeken dan in de maand Augustus van dit jaar; de abnormaal hoge inkomst over laatstgenoemde maand stond echter met een speciale emissie op de fondsenmarkt in verband. De invoerrechten liepen f 97.229,37 terug, doch vertoonden het vorig jaar een nogal belangrijk accres door groote thee-invoeren in verband met het aangekondigde wetsontwerp tot verhoging van het invoerrecht op thee. De statistiekrechten en de loodsgelden gaven een meerdere opbrengst resp. van f 69.488,26 en f 54.033,49 te zien, waarin de opleving van handel en industrie tot uiting komt.

Ten slotte moge nog worden gewezen op de onberekenbare successierechten, die f 975.227,38 terugliepen, op de domeinen, die een surplus van f 249.871,94 te boeken gaven, op de speelkaartenbelasting, die f 2.209,50 vooruitging in verband met de omstandigheid, dat de oude voorraad kaarten opraakt, en op de belasting op gouden en zilveren werken, die met f 32.189,34 toenam. Dit laatste vloeit voort uit de met ingang van 1 September jl. in werking getreden wijziging der waarborgwet, die toelaat, buitenlandsch goud op gehalte te stempelen. De handel had hierop gewacht en biedt thans zijne voorraden aan.

De inkomsten van het „Leeningfonds 1914” bedroegen in de afgelopen maand f 7.292.690,11 (raming rond f 7.356.000,—). De oorlogswinstbelasting gaf nog een opbrengst van f 136.357,31 (over de eerste negen maanden van 1924 in totaal f 973.918,99), zoodat de opbrengst dezer belasting sedert het begin der heffing ruim f 792.370.700,— bedraagt.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

INDIRECTE BELASTINGEN IN ENGELAND. — EENIGE OPMERKINGEN NAAR AANLEIDING VAN DE DUITSCHE LEENING.

De heer F. W. Forge te Londen schrijft ons:

Directe belastingen zijn zoo nauw verbonden met het adjectief „Britsch”, dat het bijna niet noodig is te zeggen, dat de indirecte belastingen in Engeland een betrekkelijk geringe rol spelen. De invoering van directe belastingen in bijna alle andere landen kan het echter gewenscht maken, iets nader op het Britsche samenstel van indirecte belastingen in te gaan.

Een beschouwing van de ramingen der begroting voor het loopende jaar, dat 31 Maart 1925 zal eindigen, toont aan, dat van een totaal aan geraamde inkomsten van ongeveer £ 794 miljoen, meer dan £ 410 miljoen uit directe belastingen vloeit, terwijl £ 108½ miljoen uit diverse ontvangsten bestaat; als winst op het Postbedrijf, rente van beleggingen en andere. Voegt men deze twee bronnen van inkomsten tezamen, dan is de herkomst van bijna 2/3 der totale middelen aangegeven. Van de resteerende £ 275½ miljoen worden de ontvangsten uit invoerrechten op bijna £ 102 miljoen en die uit accijnzen op £ 136 miljoen geschat. Deze twee groepen zijn natuurlijk de voornaamste bronnen van indirecte belastingen in Engeland. Volgens sommige indeelingen worden zij zelfs als de eenigste beschouwd. Over het hoofd mogen echter niet worden gezien twee andere groepen van rechten, resp. de „stamps” en de motorrijtuigenbelasting. Een groot aantal heffingen wordt onder „stamps” samengevat. In de middelstaten worden zij onder ongeveer 20 hoofden gerangschikt, maar van een totaal van £ 21,5 miljoen, dat in

1923/24 werd ontvangen, kwam meer dan 20 miljoen uit de volgende 6 bronnen: chèques, quitanties, scrip-certificaten, rechten op het kapitaal van maatschappijen, wissels, obligatiën aan toonder, acten en dergelijke. Laatstgenoemde brachten ongeveer £ 10 miljoen op, chèques £ 3 miljoen en wissels de helft hiervan. Het chèque-recht, dat gelijk bekend, voor alle bedragen 2 d. bedraagt, d.i. het dubbele van het vooroorlogsche recht, is van tijd tot tijd het voorwerp van een beweging, die op verlaging aandringt, aangezien een zoo hoog recht het gebruik van chèques voor zeer kleine betalingen zou belemmeren. De andere belasting uit deze groep, waartegen wordt geprotesteerd, is een recht van 1 pCt op de overdracht van aandelen op naam, dat van tijd tot tijd heftig wordt aangevallen als een hinderpaal voor belegging. Het recht op motorrijtuigen is eenvoudig een belasting, gebaseerd op het aantal paardekrachten en geheven van alle motorrijtuigen, van particulieren en van voor den publieken dienst of handelsdoeleinden bestemde. Aan den smaak van den individueelen lezer moet worden overgelaten, of deze rechten als directe of indirecte belastingen moeten worden beschouwd. Zij hebben iets van beide, doch sinds de mogelijkheid, op dit terrein de belastingen uit te breiden, zeer gering is, is de kwestie voornamelijk van theoretisch belang.

Wanneer wij dan overgaan naar die belastingen, welke ontegenzeggelijk indirect zijn, hebben wij slechts twee groepen te beschouwen, nl. die, geheven van artikelen, welke het land binnenkomen, dus invoerrechten en die, welke drukken op goederen, in het binnenland geproduceerd, accijnzen dus. Ondanks zekere uitbreiding van het aantal invoerrechten na den oorlog is het huidige tarief eenvoudig, ten minste ten opzichte van de artikelen, die eronder vallen. Deze omvatten, sedert de McKenna-rechten op automobielen eenige maanden geleden zijn vervallen, vier hoofdgroepen: spiritualiën, thee, koffie, cacao en tabak, vervolgens suiker, geconserveerde en gedroogde vruchten, lucifers en ten slotte muziekinstrumenten. Deze lijst omvat vrijwel alle artikelen, welke aan rechten zijn onderworpen en de volgende cijfers toonen duidelijk aan, welk een zeer groot bedrag wordt geheven van een (betrekkelijk gering aantal) goederen.

	Bruto ontvangsten in 1923—'24.
	£
Bier	5.921.589
Cacao en cacao-producten	1.466.604
Koffie	412.545
Lucifers	1.338.714
Spiritualiën	8.902.510
Suiker en saccharine	37.892.598
Thee	10.740.069
Tabak en snuif	59.514.710
Overige invoerrechten	3.250.503
	129.349.842

Het verdient wellicht vermelding, dat er een recht geheven wordt van bepaalde goederen, afkomstig uit landen met gedeprecieerde munt, doch de opbrengst hiervan bedroeg gedurende bovengenoemde periode nog geen £ 260.000.

Overgaande naar de op één na grootste groep van indirecte belastingen zien wij in de eerste plaats, dat er feitelijk twee groepen bestaan, waarvan de eene de rechten omvatten, van binnenslands geproduceerde artikelen geheven en de andere bestaat uit de betalingen voor het verkrijgen van vergunning tot het verrichten van zekere handelingen, welke inkomsten „licences” worden genoemd. Eerstgenoemde groep is verreweg de belangrijkste, aangezien de totale opbrengst der „licences” nog geen £ 5 miljoen bedraagt, waarvan ongeveer £ 3 miljoen voortvloeit uit vergunningen voor den verkoop in het klein van spiritualiën. De voornaamste accijnzen zijn die op spiritualiën en bier; de laatste brachten in het vorig

begrotingsjaar meer dan £ 77¼ miljoen op en de eerste ruim £ 53 miljoen. Hierop volgt in grootte de opbrengst van de verfoerde amusementsbelasting ter hoogte van plm. 10 pCt. Deze bracht in 1923/24 ongeveer £ 9½ miljoen op, doch haar tarief is, in zoverre het de goedkope rangen aangaat, door de zoo juist afgetreden Labour-regering verlaagd. De andere accijnzen van werkelijke beteekenis zijn die op lucifers, geneesmiddelen, glucose en mineraalwater. Gelijk uit bovenstaande cijfers blijkt, brengen twee accijnzen reeds £ 130 van de £ 157 miljoen op.

Ziet men af van de ontvangsten uit „stamps” en de motorrijtuigenbelasting dan blijkt, dat Groot-Brittannië minder dan $\frac{1}{3}$ van zijn totale inkomsten verkrijgt uit indirecte belastingen en dat van dit bedrag ongeveer $\frac{5}{6}$ vloeit uit de accijnzen op alcoholische dranken en tabak. Voor de rest zijn dus practisch alle belangrijke goederen vrij van belasting. Deze toestand is natuurlijk langzamerhand gegroeid en de beweging zal zich wellicht nog voortzetten. Het is nooit gemakkelijk voorspellingen te doen, doch het schijnt, dat de huidige tendens in de belastingheffing gaat in de richting van vermeerdering van directe, vergeleken bij indirecte belastingen. Deze politiek is herhaaldelijk door de Labour Party voorgestaan en het laat zich denken, dat in de toekomst nog eenige verlaging zal plaats vinden van de rechten op suiker, thee en bier. Daartegenover staat echter, dat de volgende begroting aan dit streven moeilijkheden in den weg zal leggen, zoodat het nog te vroeg is, om van betekenende belastingverlagingen te spreken. Een ding laat zich met vrij groote zekerheid zeggen en dat is, dat er geen algemeene verhooging van invoerrechten en accijnzen zal plaats vinden, zoolang de Labour Party een sterke positie in het Parlement blijft innemen.

* * *

Nu de Dawes-leening met succes is geëmitteerd, mag gezegd worden, dat op internationaal-financieel gebied een nieuw tijdperk begint. De resultaten der uitgifte in de Vereenigde Staten, Engeland en Zweden¹⁾ zijn thans bekend en toonen op ondubbelzinnige wijze het groot vertrouwen, zoowel in de doeltreffendheid van het Dawes-plan om althans eenige van de ernstigste Europeesche vraagstukken op te lossen, als in het verlangen van Duitschland naar een definitieve regeling. In Londen werd voor tusschen £ 150 en £ 160 ingeschreven, zoodat het beschikbare bedrag ongeveer dertien maal werd overteekend en indien de Bank of England de inschrijving gedurende den geheelen dag had opengesteld, in plaats van gedurende slechts drie uren, kan veilig worden gezegd, dat het gevraagde bedrag nog veel grooter zou zijn geweest. Wat de grootte der individuele inschrijvingen aangaat zij vermeld, dat bekend is, dat een chèque ter grootte van £ 450.000, dat is 5 pCt. van plm. £ 9 miljoen obligatiën, werd getrokken. Niemand neemt natuurlijk aan, dat één enkel lichaam de bedoeling had, zoodanig bedrag te nemen en het bedrag van deze chèque toont dan ook wel aan, dat rekening werd gehouden met een sterke majoratie.

Te Londen heeft men zich er altijd rekenschap van gegeven, dat de Dawes-leening voornamelijk van beteekenis was als een poging, de Deutsche Regering weder op de been te helpen. Vooral belangrijk is natuurlijk het groote bedrag aan handels- en industriele credieten, dat als gevolg ervan zal worden verleend. Thans komen er bijna dagelijks berichten uit New York over de vorming van groepen, die ondernemingen van de een of andere soort in Centraal-Europa willen financieren en een waarnemer te Londen kan slechts getroffen worden door de tegenstelling tusschen den ijver, waarmee de Vereenigde Staten thans kapitaal en kort crediet aan Europa verstrekken en de schuchterheid, die hun optreden op dit

gebied tot voor zeer kort karakteriseerde. Hiermede wordt geen critiek op de toenmalige of huidige Amerikaanse houding bedoeld, doch de verandering is te plotseling geweest om haar zonder commentaar te laten voorbijgaan in een land, dat nog behoudend — wellicht te behoudend — in zijn gewoonten is. Een groot deel van de Britsche pers heeft gedurende ongeveer twee jaren op de absolute noodzaak gewezen, dat Amerika zijn overtollige middelen ter beschikking van het Europeesche vasteland zou stellen, en het behoeft geen betoog, dat tenminste deze groep zich zeer verheugt, dat het tij is gekeerd. Hieronder kom ik nog terug op de verwachte uitwerking van deze verandering op den Sterlingkoers.

Middelerwijl vraagt men in Centraal Europa, evenals sommige Britsche critici, waartoe men in Londen bereid is, wat het voorschieten van kapitaal en het verleen van crediet aangaat. Terwijl er geenerlei reden schijnt te bestaan om aan te nemen, dat de richting van Keynes, die zoo heftig gekant is tegen leeningen aan het buitenland, ook maar eenig terrein in bankierskringen wint, heeft het natuurlijk geen zin te verwachten, dat Londen voorschotten kan verleen in bedragen als te New-York kunnen worden opgenomen. Hiervoor bestaan verscheiden redenen, waarvan de voornaamste natuurlijk is; dat de beschikbare bedragen te Londen niet zoo groot zijn. Toegegeven moet worden, dat, evenals de continentale banken, de groote Britsche Joint Stock banken meer van hun middelen in langlopende credieten hebben vastgelegd, dan hun gewoonte voor den oorlog was. Voor zoover het hen betreft, is op het oogenblik geen marge van beteekenis beschikbaar, die tot het verleen van nieuwe credieten in buiten- of binnenland zou kunnen worden aangewend. Zelfs echter indien dit niet zoo ware, moet er rekening mede worden gehouden, dat Engeland thans jaarlijks geweldige bedragen aan de Vereenigde Staten betaalt voor rente en aflossing, terwijl voor den oorlog het tegendeel het geval was; dit deel van onze besparingen doet de te New-York beschikbare fondsen aanzwellen en vermindert die, waarover Londen de beschikking heeft. Toegegeven zij, dat een verdere reden hierin is gelegen, dat vele beleggingen, die de Britsche bankier als onzeker zou beschouwen, te New York als aan volkomen redelijke eischen voldoende worden beschouwd. Het schijnt derhalve, dat op dit gebied Londen de eereplaats aan haar jeugdiger mededingster zal moeten afstaan en dit is voor Londen een ernstige zaak. De stroom van crediet en kapitaal van de Amerikaansche markt heeft echter zijn voordeelen voor Engeland, waarvan wel de voornaamste is de uitwerking, die hij waarschijnlijk op den Dollar-Sterlingkoers zal hebben.

Hoewel over dit onderwerp gedurende de laatste maanden weinig is gehoord, is het toch duidelijk de wensch van de bankiers hier te lande, het Pond Sterling terug op dollarpariteit en derhalve den gouden standaard hersteld te zien. Totdat dit zal zijn bereikt loopt de positie van Londen als wereldbankier, voor de overdracht van geld en het regelen van acceptcredieten, gevaar. Men voelt, dat hier te lande weinig of niets kan worden gedaan, om den terugkeer tot de pariteit te versnellen en herhaaldelijk is verklaard, dat wij op een waardedaling van den Dollar moeten wachten. Het lijkt geen twijfel, of de stroom van geld van New York naar Europa heeft de tendentie den Dollar te drukken en het kan zijn, dat op een gegeven oogenblik in het voorjaar of in den voorzomer van 1925 het Pond Sterling de pariteit zeer nabij zal komen, ofschoon in twijfel moet worden getrokken, of stabilisatie op dit tijdstip doorvoerbaar zal zijn.

De credietstroom zal Engeland ook in zoverre ten goede komen — althans indien er eenige waarheid schuilt in de grondslagen van den vrijhandel, waarbij Groot-Brittannië gedurende zoo langen tijd zoo wel

¹⁾ [Sindsdien ook in Nederland. — Red.]

is gevaaren — als wij meer voordeel zullen hebben van de toeneming van den algemeenen handel, dan wij zullen verliezen bij toenemende buitenlandsche concurrentie.

Verondersteld mag echter niet worden, dat Londen geen deel zal nemen in de kapitaalvoorziening van en credietverleening aan het Europeesche Continent. Gedurende het afgelopen jaar is op dit terrein wel het een en ander gebeurd, doch het totaalbedrag, waar het hier om gaat, is natuurlijk zeer gering, vergeleken bij de vraag. Thans valt echter onder de oppervlakte een aantal bewegingen te bespeuren en in de City is het algemeen bekend, dat zeer belangrijke bedragen ter beschikking van continentale cliënten worden gesteld, terwijl algemeen wordt aangenomen, dat de omvang dezer voorschotten in de naaste toekomst zal stijgen. Het is echter onwaarschijnlijk, dat men over dit alles veel zal vernemen want de Britsche bankiers zijn altijd met betrekking tot hun zaken zeer terughoudend geweest. Het is inderdaad karakteristiek voor het Britsche volk, dat het omtrent zijn zaken zeer geheimzinnig is, terwijl de Amerikanen steeds bereid zijn reclame te maken met hetgeen zij hebben bereikt. Op het oogenblik, dat ik dit schrijf, zijn de toegewezen bedragen op de Deutsche leening nog niet bekend gemaakt, doch waarschijnlijk is, dat de Bank of England de kleine inschrijvers edelmoe-dig zal behandelen en de gemiddelde toewijzing voor grootere bedragen ongeveer 6 pCt. zal zijn. Verwacht wordt, dat de notering met 2 pCt. agio zal openen, doch iedere zoodanige voorspelling is zuiver een slag in de lucht. De leening heeft succes gehad, ondanks in een deel van de pers uitgeoefende critiek; doch het was zeker, dat een rendement van 7½ pCt. op een obligatie, die een absoluut eerste hypotheek is op den rijkdom van Duitschland, aantrekkelijk zou blijken in ieder land, waar geen nationalisme overheerscht.

F. W. FORGE.

HET LOT VAN RENTENBANK EN RENTENMARK.

Dr. Carl Krämer te Hamburg schrijft ons:

Nu de wetten over de uitvoering van het deskundigen-rapport zijn aangenomen¹⁾ en ook de hoofdlijnen van het nieuwe muntwezen zijn vastgesteld, komt de vraag naar voren: „wat wordt er uit het oude geld en de oude circulatiebank”, of wel vraagt men, aangezien nu eenmaal — terecht of ten onrechte zij in het midden gelaten — de Rentenmark en niet de papiermark als het stabiele geld wordt aangezien, waaraan zich de andere slechts vastklampt, meer in het bijzonder naar hetgeen aan Rentenmark en Rentenbank beschoren zal zijn.

Het is bekend, dat de Bank en het geld bij verordening van 15 October 1923 in het leven werden geroepen. De Rentenmark was van den aanvang af als „tusschengeld” gedacht, als overgangsstadium op den weg naar den gouden standaard. De Bank zou de dubbele functie van circulatie- en credietbank uitoefenen, al was zij ook, gelijk nog blijken zal, in dit laatste opzicht in haar werkzaamheden beperkt. Als circulatiebank was zij gerechtigd maximaal 3200 mil-

¹⁾ [Zie pp. 794, 820 en 843 in de nos. van 10, 17 en 24 Sept. l.l. — Red.]

lioen Rt.M. uit te geven, die volledig door hypotheeken en schuldbekentenissen gedekt zouden zijn. Deze last moest worden gedragen door den landbouw, de industrie, verdere bedrijven en den handel, met inbegrip der banken, terwijl over de schuld 6 pCt. rente per jaar moest worden voldaan. Op grond dezer hypotheeken en schuldbekentenissen gaf de Rentenbank de rentebrieven uit en eerst op grond van deze laatste was de uitgifte van Rentenmarkbiljetten toegestaan. Voor de praktische geldpolitiek is dit dekkingsmechanisme, behalve misschien in zooverre het in zeker opzicht aan de populaire voorstellingen tegemoet kwam, zonder beteekenis, doch niet tot recht verstand van hetgeen hieronder volgt.

De Rentenbankbiljetten kwamen als gevolg van de credietverleening in circulatie. De Rentenbank is gerechtigd en verplicht het Rijk een crediet van 1200 miljoen Rentenmark te verlenen, hetgeen door het Rijk geheel is opgenomen. Verder heeft zij het recht aan de Reichsbank en de andere 4 circulatiebanken, ter voorziening in de credietbehoefte van het bedrijfsleven, credieten tot een maximum van 1200 miljoen Rt.M. te verlenen. Deze credieten, welke, door de in den laatsten tijd door de Reichsbank gevolgde politiek, als geheel aan den landbouw verleend kunnen gelden, bedragen op het oogenblik 870 miljoen Rt.M. waarvan 800 miljoen via de Reichsbank en ongeveer 70 miljoen via de andere circulatiebanken zijn verstrekt. De laatste maandstaat van de Rentenbank, die per 30 Sept. l.l., vertoont het volgende beeld: (Zie onder aan deze p.)

De Rentenmark vertoont, afgezien van het feit, dat zij als „tusschengeld” is gedacht, nog een bijzonderheid. Zij is zuiver binnenlandsch geld en men beijvert zich, haar van de buitenlandsche markten verre te houden. Het laat zich denken, dat het deskundigen-rapport, dat toch vóór alles belang heeft bij een opbloeien van den Deutschen buitenlandschen handel en bij vertrouwen van het buitenland in Duitschlands bedrijfsleven en muntwezen, reeds op dezen grond de Rentenmark onvoldoende moest achten. „Door de Rentenbank is een stabiliteit voor eenige maanden bereikt geworden, echter op een basis, die bij het ontbreken van andere maatregelen slechts tijdelijk kan zijn”; zij is geen wettig betaalmiddel — want dit is gelijk bekend, de Reichsmark —; de dekking is onvoldoende; de Rentenmark heeft tot het op peil houden van den handel met het buitenland niets bijgedragen: aldus luiden de verwijten der deskundigen aan de Rentenmark, welke althans den negatieven kant van hun beschouwingen over het muntwezen begrijpelijk maken nl.: „de commissie is van opvatting, dat dit doel (nl. een duurzame stabiliteit) het best zou kunnen worden bereikt door de oprichting onder behoorlijke zekerheid van een nieuwe circulatiebank, die de op het oogenblik bestaande geldsoorten zou opzuigen, waardoor de Rentenbank geliquideerd en de Reichsbank omgezet zou worden en die zich tegen een erkende bankdekking de buitenlandsche betaalmiddelen zou kunnen verschaffen, die voor het weder opleven van den in een diepe depressie verkeerenden handel in Duitschland noodig zijn”. Over de details van de liquidatie der Rentenbank wor-

Activa:		in millioenen Rt. M.	Passiva:		in millioenen Rt. M.
Belasting van het bedrijfsleven (waarvan landbouw 1960 mill., industrie enz. 1108 mill.)		3.068	Kapitaal	2.400	
			Reserve	668	
Voorschot aan het Rijk	1.206		Rentenbankbiljetten in circulatie	2.076	
Voorschot aan de Reichsbank	800		Rentebrieven in circulatie	0,2	
Voorschot aan de andere circulatiebanken	70				
Kas, tegoed opgiro- en postchequerekeningen bij banken	110 ¹⁾				

¹⁾ [Dit bedrag representeert dus de winst, — Red.]

den dan de volgende voorstellen gedaan: de in Rentenmark betaalbare credieten; die het bedrijfsleven — bij voorkeur de landbouw — via de Reichsbank en de andere circulatiebanken heeft verkregen, vloeien geleidelijk terug, zoodat aan hen geen verdere aandacht behoeft te worden geschonken. Wat het aan het Rijk verleende crediet van 1200 miljoen Rt. M. aangaat, „zou de nieuwe bank (of de Reichsbank) tegenover houders dezer biljetten de verplichting op zich moeten nemen, deze binnen 10 jaren geleidelijk aan in te lossen. Tot dit doel zou zich de Rentenbank moeten verplichten, alle bedragen, die zij van haar schuldenaren ontvangt, zoodra zij binnenkomen, aan de Reichsbank over te dragen.” Als circulatiebank zal de Rentenbank hiermede volledig geliquideerd zijn; de vraag is echter open gelaten, of daarmede het instituut geheel zal verdwijnen, dan wel of het als credietbank zal blijven bestaan. Aan deze voorstellen sluit zich het Deutsche „Gesetz über die Liquidierung des Umlaufs an Rentenbankscheinen” van 30 Aug. 1924 (R. G. Bl. Teil II. p. 252 v.) met pijnlijke nauwkeurigheid aan. In artikel 5 wordt bepaald, dat de Reichsbank — want van de beide voorstellen in het rapport, een nieuwe circulatiebank op te richten of de Reichsbank als zoodanig te handhaven, resp. haar in anderen vorm voort te zetten, is het laatste gekozen — dat de Reichsbank het totaal bedrag der uitgegeven Rentenmarkbiljetten overeenkomstig de bepalingen van deze wet uiterlijk binnen 10 jaren moet liquideeren. Over de credieten aan het bedrijfsleven, ter hoogte van 870 miljoen Rt. M., wordt in art. 11 bepaald, dat zij „zoo spoedig mogelijk, doch met gepaste inachtneming van de economische omstandigheden van den schuldenaar,” moeten worden afgewikkeld. In ieder geval moet de liquidatie binnen 3 jaar beëindigd zijn; de driejarige periode begint op den 1 December 1924. De afwikkeling van de 70 miljoen Rt. M., die aan de particuliere circulatiebanken zijn voorgeschoten, vindt plaats „door de Rentenbank, volgens het door de Reichsbank te geven richtsnoer en in overeenstemming met den door de Reichsbank benoemden commissaris.” Ook de afwikkeling van de 800 miljoen Rt. M., aan de Reichsbank voorgeschoten, kan op deze wijze plaats vinden; de Reichsbank draagt dan een overeenkomstig bedrag aan in Rentenmark luidende wissels aan de Rentenbank over en deze wikkelt de transacties af. De Reichsbank kan echter ook zelf de credieten afwikkelen. Iets omslachtiger geschiedt het aflossen van het crediet van 1200 miljoen Rt. M., dat het Rijk heeft opgenomen, aangezien hier tegelijkertijd een aflossingsplan moet worden vastgesteld. Art 6 bepaalt, dat bij de Reichsbank een bijzonder aflossingsfonds moet worden gevormd, dat moet worden aangewend voor het intrekken der circuleerende Rentenmarkbiljetten tot een bedrag van 1200 miljoen Rt. M. De inkomsten van dit fonds vloeien uit de volgende drie bronnen:

a. De Rentenbank moet alle, haar vanaf 1 October 1924, toevloeiende renten, welke de tot het verleen van hypotheek verplichten haar verschuldigd zijn, in het aflossingsfonds storten. Dit dient eenigszins nader te worden uiteengezet. De oude Rentenbank bezat aan hypotheek en schuldbekentenissen 3068 miljoen Mark en wel 1960 ten laste van den landbouw en 1108 ten laste van de overige beroepsstanden (industrie en andere bedrijven, handel en banken). Nu bepaalt art. 2, dat het kapitaal van de Rentenbank tot 2000 miljoen wordt verlaagd, en dat dit bedrag uitsluitend door den landbouw wordt opgebracht. De belasting der andere groepen wordt opgeheven. Terzelfdertijd houden deze op, deelhebbers te zijn. De rente van het kapitaal zal in het vervolg 5 pCt. bedragen. Uit deze bron zal dus, indien alles binnenkomt, 100 miljoen per jaar vloeien. Art. 9 bepaalt nu echter, dat in zoverre dit bedrag 60 miljoen overtreft, uit het overschot 25 miljoen moet worden afgezonderd en voor een ander doel aange-

wend, waarop hieronder nader wordt teruggekomen. Hetgeen dan nog overschiet gaat weder in het aflossingsfonds, zoodat het maximum, dat deze bron kan opleveren, 75 miljoen Mark bedraagt. Voor het binnenkomen van 60 miljoen is het Rijk garant (art. 10).

b. Het Rijk moet jaarlijks 60 miljoen Rt. M. in gelijke, driemaandelijksche termijnen in het aflossingsfonds storten; voor de eerste maal op 1 Jan. 1925.

c. Het aandeel van het Rijk in de winst van de Reichsbank komt ten goede aan het aflossingsfonds.

Neemt men nu aan, dat de ontvangsten uit hypotheekschuld slechts 60 miljoen per jaar bedragen, laat men verder de bron c, wegens haar onbepaaldheid buiten beschouwing, dan zal het liquidatieplan van de 2070 miljoen Rt. M. er in het ongunstigste geval als volgt uitzien: in 1924 vloeit de halfjaarlijksche hypotheekrente (30 miljoen) binnen, in 1925—1927 worden de aan het bedrijfsleven verleende credieten, in hoofdzaak landbouwwissels, afgelost en wordt in het aflossingsfonds gestort op

1 Jan.	15 Mill.	Rt. M.	aflossing door het Rijk
1 Apr.	15 „	„	„
1 Apr.	30 „	„	halfjaarl. betaling v. d. hypotheekrente
1 Juli	15 „	„	aflossing door het Rijk
1 Oct.	15 „	„	„
1 Oct.	30 „	„	halfjaarl. betaling v. d. hypotheekrente
uiterlijk 30 Nov.	290 Mill.	Rt. M.	vervallende landbouwwissels

Dit levert gedurende 3 jaren dus 410 miljoen Mark op. Te beginnen in 1928 daalt dit bedrag, doordat alle landbouwwissels zijn afgelopen, tot 120 miljoen Mark. Eerst in 1934, dus in het tiende jaar na dit in werking stellen van het plan, zal derhalve in dit ongunstigste geval de aflossing tot stand gekomen zijn; aldus:

1924	1925	1926	1927	1928	1929
30	410	410	410	120	120
1930	1931	1932	1933	1934	1924—34
120	120	120	120	120	2100

Deze tijd wordt korter, naarmate de bronnen, waaruit het aflossingsfonds wordt gevoerd, rijkelijker vloeien dan hierboven aangenomen werd. De president van de Reichsbank, Dr. Schacht, schijnt van meening, dat de aflossing in 7 à 8 jaar zal zijn voltrokken. In ieder geval zullen dus tot op dat oogenblik zowel de Rentenbankbiljetten, als ook — en in toenemende mate — de biljetten der Reichsbank in het binnenlandsch verkeer circuleeren. Terloops zij opgemerkt, dat dit omslachtige aflossingsplan noodzakelijk en de weg van een eenvoudige ruil van oude tegen nieuwe biljetten onbegaanbaar was, omdat volgens de nieuwe bankwet schatkistpapier niet meer als dekking voor bankbiljetten wordt toegelaten: De gezamenlijke, aan de circulatie onttrokken biljetten moeten aan de Reichsbank worden afgedragen en door deze vernietigd worden. Na afwikkeling der particuliere credieten en der Rijksschulden, uiterlijk echter 10 jaar na het van kracht worden der wet, moet de Rentenbank de dan eventueel nog in omloop zijnde Rentenbankbiljetten uiterlijk binnen 6 maanden ter inwisseling in wettig betaalmiddel oproepen. De Reichsbank is verplicht deze ruil aan haar voorschieten en de aansprakelijkheid der Rentenbank voor haar verplichtingen, voortvloeiende uit Rentenbankbiljetten en Rentenbrieven, over de beperking der werkzaamheden der Deutsche Rentenbank tot de liquidatie der Rentenmarkcredieten en over de noodzakelijke veranderingen in de statuten der Rentenbank. ¹⁾ Na afloop van den termijn van 10 jaren treedt de Rentenbank in liquidatie. Tenslotte bepaalt het niet onbelangrijke art. 19, dat bij een bijzondere wet zal worden geregeld: 1. de aanwending van het na de liquidatie overblijvende vermogen; 2. het doorhalen der hypotheek na de liquidatie; 3. de vraag, of na beëindiging der liqui-

¹⁾ Voor nadere bijzonderheden hieromtrent, zie Frk. Ztg. No. 724.

datie de bronnen, welke het aflossingsfonds voeden, verder zullen blijven vloeien en hoe deze bedragen zullen worden aangewend.

Reeds is in de liquidatiewet bepaald, dat de functie van credietbank, gelijk de Rentenbank deze uitvoerende, op zekere wijze zal blijven voortbestaan. Art. 9 bepaalt nl., dat de Reichsbank de uit de opbrengst der hypotheekrente af te zonderen 25 miljoen Mark, waarvan hierboven reeds gesproken werd, ter beschikking zal stellen van een „met goedvinden der Rentenbank en der Rijksregering op te richten credietinstituut voor den landbouw.” De Rentenbank heeft verder het recht, met toestemming van de Rijksregering ook haar andere beschikbare middelen, voor zoover daarover niet reeds door de bepalingen van de liquidatiewet is beschikt, voor een dergelijk instituut of aanverwante doeleinden aan te wenden. Aan deze bepalingen knoopt een wetsontwerp van het Ministerie voor Voeding en Landbouw over de oprichting van de Deutsche Rentenbank-Kreditanstalt vast, waarvan thans een gewijzigd ontwerp is verschenen. Als oprichtingskapitaal dient de door de Rentenbank gemaakte winst (zie ook de balans), die op het tijdstip, waarop de nieuwe bank in werking zal treden, naar schatting 150 miljoen zal kunnen bedragen. Hierbij komen jaarlijks de 25 miljoen Mark uit de opbrengst der hypotheekrente en verder eventueel het aan de Rentenbank ten goede komende aandeel in de winst uit credietverleening in Rentemark door de Reichsbank (nl. 3/10). De Frankfurter Zeitung (No. 640 van 27 Augustus l.l.) berekent, dat bij liquidatie der Rentenbank (derhalve na 10 jaar), de landbouwbank alleen reeds uit deze drie bronnen over een kapitaal van 400 miljoen zou beschikken. Art. 19 van de liquidatiewet laat nu de mogelijkheid open dat ook na liquidatie der Rentenbank de hypotheekrente verder zal moeten worden betaald en volgens de eerste redactie van het ontwerp zou deze aan de landbouwbank ten goede komen. Volgens het gewijzigd ontwerp zal dit echter uitgesloten of zoo goed als uitgesloten zijn. De landbouwbank zal dit kapitaal, op de wijze als tot dusverre door de Rentenbank geschiedde, in den vorm van een wisselcrediet met een looptijd van 8 tot 10 maanden aan den landbouw uitleenen. Vervolgens zal de bank het recht hebben, tot het achtvoudige van het kapitaal bij oprichting, derhalve voor 1200 miljoen pandbrieven uit te geven. De hiervoor ontvangen bedragen zullen aan de bestaande instellingen voor het crediet op onroerende goederen worden uitgeleend en door deze laatste tegen hypotheecair onderpand worden uitgezet. Van het stellen van een zoodanig gecentraliseerd pandbrieveninstituut boven de andere instellingen stelt men zich grootere kans op deelneming van het buitenland aan de agrarische credietverleening in Duitschland voor. In het algemeen wil de nieuwe bank, om de woorden van het ontwerp te gebruiken, „met de bestaande instituten voor het landbouwcrediet tegen persoonlijke en zakelijke zekerheid niet in concurrentie treden of hen vervangen, doch uitsluitend als bank der banken optreden. Zij zal de bestaande instellingen door het gecentraliseerde aantrekken en doorgeven aan credieten ondersteunen.”

Dit wetsontwerp heeft van verschillende kanten krachtig verzet ontmoet, zoodat op het oogenblik de vooruitzichten voor de aanneming van het ontwerp nog niet vallen te schatten. Het Pruisische Ministerie van Financiën is met een voorstel met betrekking tot den uitbouw der Pruisische Zentralgenossenschaftskasse tot een „centrale credietinstelling voor den Duitschen landbouw” te voorschijn gekomen. De nadruk wordt er op gelegd, dat aan een nieuw instituut geen behoefte bestaat; men zou hetzelfde doel kunnen bereiken, wanneer men de Preussenkasse in tweërlei opzicht uitbouwde: behalve Pruisen zouden ook de andere Deutsche staten aan de bank moeten deelnemen en deze laatste zou harerzijds den kring harer cliënteles moeten uitbreiden, welke tot dusverre slechts de coöperatieve Deutsche landbouworganisaties omvatte.

Dat de coöperaties zelf, zoo b.v. het Reichsverband der deutschen landwirtschaftlichen Genossenschaften en de Raiffeisenorganisaties, het Pruisische voorstel ondersteunen, is begrijpelijk. Men vreest nl. bij de nieuwe landbouwbank een te grooten invloed van den grooten landbouw. De vrienden van het rijksvoorstel daarentegen wijzen op den invloed, door den handel en het kleinbedrijf op de coöperaties uitgeoefend. Zij betoogen met nadruk, dat de Preussenkasse als centrale coöperatieve bank haar bijzonder bestaansrecht heeft; dat haar gebied het verzorgen van het personeel crediet is, dat zij in zake de behandeling van het crediet op onderpand van onroerende goederen, op welks wederopleving groote prijs wordt gesteld, geheel onervaren is, terwijl er ten slotte de aandacht op wordt gevestigd, dat de landbouwbank als „bank der banken”, gelijk tot dusverre de Rentenbank, met onbetekende kosten zal arbeiden. De industrie ten slotte en de andere voornaamste deelnemers in de Rentenbank hebben er bezwaar tegen, dat de tegoeden en daarmede de reserve, door de Rentenbank tot steun van het geldwezen gekweekt, thans als kapitaal der landbouwbank aan een enkelen stand ten goede zouden komen, terwijl zij toch voor een algemeen belang bestemd waren. Of en in hoeverre het voorstel aan den gezamenlijken aanval dezer tegenstanders weerstand zal kunnen bieden zal de toekomst leeren. Tevens zal zij beslissen, of de naam en zekere functies van de oude Rentenbank zullen voortleven of niet.

Dr. C. KRÄMER.

AANTEKENINGEN.

Indexcijfers van groothandelsprijzen. — Een scherpe stijging in vele groothandelsprijzen gedurende September heeft het indexcijfer tot het hoogste punt gebracht, sinds eind September 1921 vermeld. Vergeleken met de voorafgaande maand stelde het zich 103 punten hooger, zoodat het totaal-cijfer thans 4729 bedraagt. Voor het grootste deel is deze stijging toe te schrijven aan de voedingsmiddelen, waarvan de meeste per saldo hooger waren. De veranderingen in de andere groepen, uitgezonderd die in de Amerikaanse katoen en kleine schommelingen in de delfstoffengroep, waren meestal in een opwaartsche richting.

Hieronder volgt de gebruikelijke — aan „The Economist” ontleende — tabel.

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal	Algemeen indexcijfer
Basis (gemidd. 1901—5) ...	500	300	500	400	500	2200	100,0
Einde Juli 1914	579	352	616½	464½	553	2565	116,6
„ Nov. 1918	1289	782½	1848	903	1389½	6212	282,6
„ Dec. 1921	921½	636	1106	762	931½	4357	198,0
„ Dec. 1922	861	706	1184½	705	807½	4264	193,8
„ Spt. 1923	823	782	1214½	732½	745	4297	195,3
„ Oct. „	823	777	1220½	756	743½	4320	196,4
„ Nov. „	831	797½	1393½	770	749	4541	206,4
„ Dec. „	853	815½	1382½	774	755	4580	208,2
„ Jan. 1924	909½	845½	1349	789	769	4662	211,9
„ Febr. „	899	859	1308	819	783	4668	212,2
„ Mrt. „	897½	843½	1313½	805	780½	4640	210,9
„ Apr. „	904	802½	1364	788	778½	4637	210,8
„ Mei „	912	730½	1357½	753	774	4527	205,8
„ Juni „	914	736½	1347	764	769½	4531	205,9
„ Juli „	951½	732	1423½	777	773	4657	211,7
„ Aug. „	941	744½	1385½	781	774	4626	210,3
„ Sept. „	1003	777½	1395½	762½	790½	4729	214,9

In de eerste groep vertoonen binnenlandsche tarwe rijst en varkensvleesch onbetekende dalingen, maar de overige voedingsmiddelen bewogen zich in opwaartsche richting, de grootste stijging laat gerst zien, waarvan het aanbod achterbleef bij de vraag voor vermoetingsdoeleinden. Verdere stijgingen in de meelprijzen hebben in de afgelopen maand plaatsgevonden, terwijl aardappelen, ofschoon goed aange-

boden, ook hogere prijzen hebben opgebracht. In de andere voedingsmiddelen vertoont zich overal een opwaartsche beweging, waartoe een seizoenstijging in boter het meest heeft bijgedragen. Van de weefstoffen daalde Amerikaansche katoen aanzienlijk en als gevolg daarvan stelden de garen- en doekprijzen zich ietwat lager, maar Egyptische katoen steeg een weinig en met uitzondering van een geringen achteruitgang in vlas waren de overige weefstoffen alle hooger. De Amerikaansche katoenprijzen daalden gestadig tot de publicatie van de officieele oogst-raming in de derde week van September en hoewel deze stijgingen, zoowel in New York als Liverpool, veroorzaakte, bleek de opwaartsche beweging slechts van tijdelijken aard en is de algemeene verwachting van een oogst van 13 miljoen balen uitgekomen.

De depressie in den ijzer- en staalhandel blijkt uit een verderen achteruitgang in den prijs van ruw-ijzer en stalen rails, terwijl een reactie in tin ook aan een daling van 18 punten in de delfstoffengroep heeft bijgedragen. In de diversengroep bewogen oliën, olie-zaden, talk en indigo zich in opwaartsche richting.

De volgende tabel geeft de wijzigingen voor de verschillende artikelen aan in vergelijking met eind Juli, waarbij de gemiddelde prijs gedurende 1901—05 gelijk 50 is gesteld:

	Index-cijfer			Index-cijfer			Index-cijfer	
	-	+		-	+		-	+
Tarwe (btl.) (Eng.)	91 ⁵	+14 ⁵	Katoen (Am.) (Egypt.)	123	-20	Koper	52	- ⁵
Meel	98	+10	Garen	170 ⁵	+4	Delfstoff.	762 ⁵	-18 ⁵
Gerst	140	+26	Laken	142 ⁵	-3	Hout (Baltisch)	103 ⁵	
Haver	77 ⁵	+5	Wol (Eng.) (Austr.)	133 ⁵	-10 ⁵	Hout (Amerik.)	89	
Aardapp.	100	+6 ⁵	Zijde	185	+5 ⁵	Leder	60 ⁵	
Rijst	125	-2	Vlas	157	+9	Petroleum	108	
Rundvl.	79	-4 ⁵	Hennep	107	+1	Oliën	76 ⁵	+4 ⁵
Schapenvl.	92	+2	Jute	173	-4	Oliezaden	88	+2
Varkensvl.	91	+6 ⁵	Weefstoffen	79	+15 ⁵	Talk	77	+6 ⁵
Gran. en vl.	1003	+62	Ruw-Ijzer	125	+12 ⁵	Indigo	87	+3 ⁵
Thee	166 ⁵	+8 ⁵	Stalen rails	1395 ⁵	+10	Soda	85 ⁵	
Koffie	123	+5	Ijz. staven	87 ⁵	-1 ⁵	Rubber	15 ⁵	
Rietsuiker	127	+4	Kolen (st.) (huisbr.)	75	-4 ⁵	Diversen	790 ⁵	+16 ⁵
Bietsuiker	135	+5	Lood	96		Totaal	4729	+103
Boter	109 ⁵	+10 ⁵	Tin	136				
Tabak	116 ⁵			91 ⁵	-7 ⁵			
And. voed. en genotm.	777 ⁵	+33						

Deze veranderingen brengen de procentueele stijging van Juli 1914 van 80,4 op 84,4 pCt. De recente schommelingen in dit cijfer en in die voor de afzonderlijke groepen, blijken uit de volgende tabel, waarin het cijfer voor Juli 1914 gelijk 100 is gesteld.

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal
Juli 1914....	100	100	100	100	100	100
December 1918....	226	222	293	186	241	236
December 1921....	159	180	180	164	168	170
December 1922....	149	200	193	152	146	166,2
September 1923....	142	222	197	158	134	167,6
October "....	142	220	198	163	134	168,4
November "....	144	226	226	166	135	177,0
December "....	148	231	225	167	136	178,6
Januari 1924....	157	241	219	170	139	181,8
Februari "....	155	244	212	176	142	182,0
Maart "....	155	240	213	173	141	181,0
April "....	156	228	221	170	141	180,8
Mei "....	157	208	220	162	140	176,5
Juni "....	158	210	219	164	139	176,6
Juli "....	164	208	231	167	140	181,6
Augustus "....	162	211	225	168	140	180,4
September "....	173	221	226	164	143	184,4

Op het einde van September 1923 was de stijging van het totaal boven den stand van voor den oorlog 67,6 pCt. Granen en vleesch stonden toen op 142, andere voedingsmiddelen op 222, weefstoffen op 197, delfstoffen op 158 en verschillende andere artikelen op 134. Men ziet dus, dat gedurende de afgelopen twaalf maanden een aanzienlijke verhooging heeft

plaats gehad, evenals met betrekking tot de verschillende groepen.

Thans laten we nog volgen een overzicht van de indexcijfers in enkele der voornaamste landen.

	Ver. Staten ¹⁾	Frankrijk	Italië	Duitsch-land ²⁾	Zwitserland	Zweden	Nederland ³⁾	Japan
1913	100	100 ⁵	100	100	100	100	100	100
Novemb. 1918	206	358	438	...	...	367	392	214
Hoogste 1920	272	591	679	...	325	366	297	322
	(Mei)	(Apr.)	(Apr.)		(Jan.)	(Juni)	(Juli)	(Mrt.)
Decemb. 1921	147	326	594	3.585	176	172	165	209
Decemb. 1922	156	362	580	205.417	175	163	155	183
Augustus 1923	150	413	567	306.335.800	173	162	142	191
September	154	424	569	18.295 ⁴⁾	181	162	145	211
October	153	421	563	4.907.150 ⁴⁾	182	161	148	212
November	152	443	571	164.960.000 ⁴⁾	183	160	153	210
December	151	458	577	139.740 ⁴⁾	183	160	154	211
Januari 1924	151	495	571	136.290 ⁴⁾	183	161	156	211
Februari	152	544	573	140.630 ⁴⁾	180	162	158	208
Maart	150	499	579	143.900 ⁴⁾	181	162	155	206
April	148	450	579	145.640 ⁴⁾	180	161	154	207
Mei	147	458	571	137.500 ⁴⁾	178	160	153	205
Juni	145	465	566	129.040 ⁴⁾	173	158	151	200
Juli	147	481	567	130.170 ⁴⁾	171	157	151	195
Augustus	150	477	572	132.490 ⁴⁾	170	160	151	...

¹⁾ Bureau of Labour. ²⁾ Frankfurter Zeitung.
³⁾ Sedert 1922 gebaseerd op 48 artikelen in plaats van op 53.
⁴⁾ In miljoenen.
⁵⁾ Sedert October 1923: Juli 1914 = 100. ⁶⁾ Midden 1914 = 100.
⁷⁾ In milliarden. Sedert Januari 1924 gewijzigd aantal artikelen.

Wat het cijfer voor Nederland betreft, merkt het Centraal Bureau voor de Statistiek op, dat niettegenstaande het algemeene indexcijfer in Augustus 1924 aan dat van Juli daaraan voorafgaande gelijk bleef, onderling een niet onbelangrijke verschuiving plaats had en in het algemeen een stijging valt waar te nemen, voornamelijk bij de groep voedingsmiddelen, hetgeen reeds blijkt uit de stijging van het indexcijfer der voedingsmiddelen.

Thee in Rusland. — Een der geregeld verschijnende Russische dagbladen geeft een aardig overzicht van thee in Rusland, zoowel uit een tijdperk vóór den oorlog, gedurende de revolutie en zooals thans de stand van zaken is.

Vóór den oorlog importeerde Rusland jaarlijks tusschen de 140 en 145 miljoen pond thee. Het verbruik per hoofd der bevolking en per jaar bedroeg ongeveer 0,9 pond. Rusland besteedde voor den aankoop van deze hoeveelheden jaarlijks een bedrag, varierende tusschen 45 en 60 miljoen roebel. De groothandel in thee zette jaarlijks om een bedrag van ongeveer 220 miljoen roebel, terwijl de staatsinkomsten uit deze bron (invoer-rechten enz.) 80 miljoen roebel bedroegen.

De Russische Spoorwegen inden als vervoerskosten van thee jaarlijks een bedrag van 22 miljoen roebel. De kapitalen, vastgelegd in den theehandel, omvatten tusschen 130 en 150 miljoen roebel, en gaven een winst van ongeveer 35 miljoen roebel. Voor 90 pCt. van zijn omvang was de theehandel in handen van zes of zeven firma's, die de thee verwerkten in eigen opslagplaatsen en in entrepôt. De geheele theehandel gaf werk aan 26.000 arbeiders en beamtben. Alle groote firma's beschikten over een keurige organisatie, waarmede zij direct den verbruiker bereikten. Zij bezaten een vijftigtal depôts, verspreid over geheel Rusland, vanwaar uit de verkoop plaats vond door reizigers, die tot in de meest afgelegen plaatsen doordrongen en uitsluitend verkochten aan winkeliers en kleine grossisten, doch altijd tot dezelfde prijzen. Deze organisatie werkte goedkoop en goed.

In het tijdvak tusschen de Februari-revolutie van 1917 en de communistische omwenteling in October van dat jaar hebben al deze groote theefirma's zoo-veel mogelijk hunne zaken afgewikkeld. De middelen werden naar het buitenland overgebracht, terwijl de voorraden uitverkocht werden, zoodat de communistische regering slechts in het bezit kwam van de buiten werking gestelde fabrieken met nagenoeg geen grondstoffen.

Gedurende den burgeroorlog zijn enkele dezer fabrieken vernield en werd de goed werkende organisatie

uit elkaar geslagen. Tijdens de periode van 1918 tot 1922 waren er geen middelen aanwezig om een staats-industrie van thee te vestigen en werden alle pogingen in het werk gesteld om surrogaten te produceren, die de thee moesten vervangen bij het roode leger en bij de nationale industrieën.

Gedurende de nationalisatie produceerde deze industrie in 1919 niets, in 1920 837.000 pond en in 1921 816.000 pond theesurrogaat.

Sinds den aanvang van deze economische politiek is de productie dus niet gestegen. De Staatstrust van thee kreeg ter harer beschikking de groote fabrieken te Moskou van Goupkine voorheen Kusnetzoff, Karavan Witosky en Porloff en twee fabrieken te Odessa, doch beschikte over zeer weinig grondstof, dienende om als surrogaat verwerkt te worden en zeer kleine hoeveelheden gewone thee. De totale waarde werd dan geschat op nog geen 2,5 miljoen roebel.

De vraag naar thee nam echter sterk toe, doch er viel niet aan te voldoen als gevolg van de zeer kleine voorraden, waarover de regeering beschikte. Bovendien werd de industrie sterk gehandicapt door de hooge onkosten, die er op drukten. Behalve een, invoerrecht van 1 roebel werd er nog een accijns geheven van 1 roebel 20 kopeken per Russisch pond.

Als gevolg van deze zware rechten is de thee overgegaan in de handen van den smokkelhandel en van den onwettigen particulieren handel, die thans de binnenlandsche markt in Rusland veroverd hebben. Naar schatting omvatte deze handel gedurende het eerste jaar van de nieuwe economische politiek ongeveer 90 pCt. van het totale verbruik. Thans is de toestand echter veranderende, hetgeen blijkt uit de verkochte hoeveelheden thee sinds het begin van de nieuwe economische politiek.

1922.....		662.000 h. KG.	
1923 Januari/Sept.	606.000 h. KG.		
" October.....	83.000 " "		
" November.....	240.000 " "		
" December.....	214.000 " "		
1923 geheel.....		1.143.000 " "	
1924 Januari.....	318.000 " "		
" Februari.....	302.000 " "		
" Maart.....	275.000 " "		
" April.....	501.000 " "		
" Mei.....	720.000 " "		
" Juni.....	1.030.000 " "		
" Juli.....	1.196.000 " "		
" Januari/Juli.....		4.342.000 " "	

Over het fiscale jaar 1924/1925 hoopt men het verbruik te hebben hersteld tot op 30 pCt. van voor den oorlog, als wanneer de staatsontvangsten uit deze bron dan zullen zijn gestegen tot op 50 pCt. van vóór den oorlog.

Verschillende maatregelen, waaronder begrepen de mogelijkheid om thee in Wladiwostock te kopen, hebben de beschikbare middelen van de trust opgevoerd tot ongeveer 10 miljoen roebel, waardoor het arbeidsveld sterk is toegenomen, terwijl ook de staatsinkomsten zooveel hoger zijn.

Voor 1922/23 bedroegen de staatsinkomsten uit thee en koffie tezamen 4 miljoen roebel en wordt over 1923/24 een grooter cijfer verwacht. Voor thee alleen heeft men tot begin Augustus meer dan 10 miljoen roebel besteed. Men is voornemens om in 1924/25 de handel uit te breiden en 24 miljoen ½ KG. gewone thee en 12 miljoen ½ KG. brikettenthe te kopen. Deze transactie zou aan den Staat een inkomen geven van 35 miljoen roebel.

Het opname-vermogen van de markt wordt geschat op 50 miljoen ½ KG., dus ongeveer 30 pCt. van de hoeveelheid van vóór den oorlog.

Verder is de Staat voornemens om het invoerrecht voor bladthee te verlagen van 1,80 tot 1,10 roebel, terwijl de rechten op brikettenthe in nog sterkere mate verlaagd zullen worden.

Rusland begint zich dus als theedrinkend land van de wereld zeer sterk te herstellen en de voortdurende vaste stemming voor thee op de wereldmarkt is mede daaraan te danken. — K.

ONTVANGEN:

De Vereeniging van Nederlandsche werkgevers 1899—1924. Den Haag, 1924. Mouton & Co.

„Na vijf en twintig jaren” heet de bijdrage, waarmede Ir. C. F. Stork, de huidige voorzitter der Vereeniging, dit gedenkboek opent. Terugblik is zij en blik in de toekomst tevens, beschrijvend o.m. de positie van werkgever en werkgeversvereniging, zooals de heer Stork die ziet, de resultaten, tot dusverre door de Vereeniging bereikt en besluitend met enkele gedachten omtrent toekomstig optreden en werkerterrein.

Hierop volgen de herinneringen der Secretarissen, Jhr. Mr. Smissaert en Mr. Terpstra en daarna geeft het Secretariaat een zakelijk overzicht van de ontwikkeling der vereenigingsorganisatie en van het verrichte werk. Dit laatste is, afgezien van de andere, er in behandelde vragen, als bijdrage tot de geschiedenis onzer sociale verzekering zeker niet het minst belangrijke deel van het gedenkboek.

Statistisch Jaaroverzicht voor Nederlandsch-Indië Vervolg van: Jaarcijfers voor het Koninkrijk der Nederlanden (koloniën) Jaargang 1922-1923. 1ste stuk. Publicatie van het Statistisch Kantoor van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel te Buitenzorg.

Zooals de titel aangeeft is deze publicatie een voortzetting van dat deel der „Jaarcijfers”, waarin de „Koloniën” werden behandeld. Als gevolg van een verzoek van den Directeur van het Centraal-Bureau voor de Statistiek wordt dit statistisch overzicht voortaan in Indië samengesteld. Verschillende voordeelen zijn aan deze arbeidsverdeling verbonden. Niet het minst dat der tijdwinst. Bevat toch de laatste in Juli 1923, in Nederland verschenen uitgave de gegevens betreffende 1921, dit, een jaar later verschenen eerste deel der Indische publicatie bevat reeds zooveel mogelijk cijfers over het afgelopen jaar, die in volgende jaargangen nog zullen worden vermeerderd. Zelfs ligt het in het voornemen, den verschijningsdatum van het geheele werk voortaan tot medio Mei te vervroegen.

MAANDCIJFERS.

PRODUCTIE DER STEENKOLEN-, BRUINKOLEN- EN ZOUTMIJNEN.

(Gegevens verstrekt door den Hoofdingenieur der mijnen.)
I. Gezamenlijke Steenkolenmijnen.

	1 Aug. 1924	1 Sept. 1924	1 Sept. 1923
Aant. arbeiders bovengronds.	8.042	8.076	7.791
" " " ondergronds.	21.732	21.580	20.873
Totaal.....	29.774	29.656	28.664
	Juli 1924	Aug. 1924	Aug. 1923
Netto productie in tonnen van 1000 KG. over de maand:.....	551.164	499.011	487.149
waarvan kolenslik.....	19.632	23.861	27.497
Aantal normale werkdagen gedurende de maand bij de:			
Staatsmijnen.....	***	25	***
Oranje-Nassaumijnen....	***	22	***
Overige mijnen.....	***	24	***

II. Gezamenlijke Bruinkolenmijnen.

	1 Aug. 1924	1 Sept. 1924	1 Sept. 1923
Aantal arbeiders.....	189	185	192
	Juli 1924	Aug. 1924	Aug. 1923
Netto-productie in tonnen..	15.847	16.922	1.982
Aantal normale werkdagen	27	25	26

III. Zoutmijnen.

(Kon. Ned. Zoutindustrie te Boekelo.)

	1 Aug. 1924	1 Sept. 1924	1 Sept. 1923
Aantal arbeiders.....	91	91	98
	Juli 1924	Aug. 1924	Aug. 1923
Afgeleverd:			
Geraff. zout.....(ton)	2.797	4.230	2.245
Industriezout.....(")	30	11	53
Afvalzout.....(")	100	40	92
Aantal normale werkdagen	27	27	27

OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.
(In Guldens).

	September 1924	Sedert 1 Januari 1924	Overeenkomstige periode 1923
Directe belastingen.			
Grondbelasting	1.471.441	15.855.482	13.623.198
Personeele belasting ..	2.970.837	16.713.695	13.815.288
Inkomstenbelasting ..	6.598.298	73.927.849	79.695.594
Dividend- en tantieme- belasting	1.608.252	12.561.679	14.845.360
Vermogensbelasting ..	391.798	6.372.751	6.585.137
Accijnzen.			
Suiker	4.207.934	28.892.846	30.945.264
Wijn	452.662	1.747.084	1.436.084
Gedistilleerd	3.789.146	35.112.512	37.138.036
Zout	156.255	1.205.127	999.524
Bier	1.280.976	6.017.784	3.653.084
Geslacht	852.231	7.009.384	7.636.212
Tabak	1.316.157	12.221.511	12.372.399
Belast. op speelkaarten	7.415	72.639	64.288
Indirecte belastingen.			
Zegelrechten	1.448.766	13.752.940	12.847.374
Registratierechten	1.224.874	18.022.462	13.602.334
Successierechten	3.600.089	33.442.932	35.869.531
Invoerrechten	3.041.351	26.429.654	25.629.288
Gouden en zilver. werken			
Belasting	97.135	662.054	670.520
Essaailoon	67	772	819
Statistiekrecht			
	368.327	3.063.640	2.511.653
Mijnen			
	85.179	514.565	475.625
Domeinen			
	374.512	1.852.125	1.530.947
Staatsloterij			
	16.999	460.256	462.871
Jacht en visscherij			
	40.379	238.761	238.534
Loosgeld			
	297.521	2.538.255	2.060.832
Totaal	35.698.601	318.718.759	318.709.796
Rijwielbelasting	640.878	5.233.008	—
Totaal-Generaal ..	36.339.479	323.951.767	318.709.796

1) Hieronder begrepen f 266.312 wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissionairs in effecten, enz. (Beursbelasting). 2) Idem f 2.705.513. 3) Idem f 12.847.374.

HEFFINGEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

	September 1924	Sedert 1 Januari 1924	Overeenkomstige periode 1923
Verdedigingsbelast. Ia	117.530	1.878.408	1.974.247
Verdedigingsbelast. Ib	503.660	6.471.306	7.043.507
Verdedigingsbelast. II	1.897.919	20.657.608	22.433.929
Opcenten:			
Grondbelasting	295.940	3.183.267	2.733.716
Personeele belasting ..	550.497	3.220.987	2.678.577
Inkomstenbelasting ..	1.978.091	21.866.525	23.588.266
Vermogensbelasting ..	97.949	1.569.259	1.645.750
Dividend- en tantieme- belasting	530.723	4.145.354	4.898.969
Suiker	841.587	5.778.569	6.189.053
Wijn	90.532	349.417	287.217
Gedist. (binn.- en buitl.)	378.915	3.511.251	3.713.804
Zegelrecht van buitl. eff.	9.347	203.737	260.896
Totaal	7.292.690	72.835.688	77.447.931

BELASTING IN VERBAND MET DE BUITENGEWONE OMSTANDIGHEDEN.

	September 1924	Sedert 1 Januari 1924
Oorlogswinstbelasting	136.357	973.919

SPLITSING VAN DE OPBRENGST DER GROND-, PERSONEELE-, INKOMSTEN- EN VERMOGENSBELASTING SEDERT 1 JANUARI 1924.

Dienstjaren	Grondbelasting	Personeele belasting	Inkomstenbelasting	Vermogensbelasting
1919/20	—	—	—	172
1920/21	—	—	970.138	1.569
1921/22	7.987	144.627	3.929.716	10.935
1922/23	84.606	970.758	13.303.846	77.543
1923/24	2.993.087	3.528.605	51.136.828	5.789.588
1924/25	12.769.802	12.069.705	4.587.321	492.944
Totaal ..	15.855.482	16.713.695	73.927.849	6.372.751

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.
BANKDISCONTOS.

Ned. Disc. Wissels. 5	24 Jan. '24	Zwits. Nat. Bk. 4	16 Juli '23
Bel. Binn. Eff. 5	24 Jan. '24	N. Bk. v. Denem. 7	17 Jan. '24
Vrsch. in R.C. 6	24 Jan. '24	Zweedsche Rbk 5	8 Nov. '23
Javasche Bank ...	4 20 Oct. '24	Bank v. Noorw. 7	9 Nov. '23
Bank van Engeland 4	5 Juli '23	Bk. v. Tsjecho-	
Duitsche Rijksbk. 10	29 Dec. '23	slowakijë. ...	6 27 Mei '24
Bank v. Frankrijk 6	17 Jan. '24	N. Bk. v. O'rijk	15 12 Aug. '24
Belgische Nat. Bnk. 6	14 Feb. '24	N. Bk. v. Hong.	12 18 Sept. '24
Fed. Res. Bank N.Y. 3	8 Aug. '24	Bank v. Italië. 5	11 Juli '22
Bank van Spanje ...	5 23 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. bnk	6

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie	Part. disconto (3 mnd.)	Part. disconto	Part. disc.	Call-money.
18 Oct. '24	5	4 1/2	3 3/4	—	—	2-2 1/4 1)
13-18 O. '24	4 1/8-5	4 1/8-3 1/2	3 1/8-3 1/2	—	—	2-3 1/4
6-11 O. '24	4 1/8-3 1/8	3 1/2-4 1/4	3 1/8-3 1/4	—	—	2 1/2-3 1/4
29 S.-4 O. '24	4 1/8-1 1/2	3 1/2-4	3 1/8-7/8	—	—	2 1/2-3 1/4
15-20 O. '23	2 3/8-3 1/2	2 1/2-3	3 1/16-3 1/16	—	—	4-3 1/2
16-21 O. '22	3 1/4-7/8	3 1/4-4 1/4	2 1/4-3/8	—	—	4 1/2-6 1/2
20-24 Jli '14	3 1/8-3 1/16	2 1/2-3 1/4	2 1/4-3 1/4	2 1/8-1/2	2 3/4	1 1/2-2 1/4

1) Noteering van 17 October.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Londen opende aanvankelijk weder zeer flauw, zoodat voor 11.45 1/2 werd afgedaan. Op dezen koers bleef het eenige dagen schommelen totdat Donderdag wat meer vraag ontstond in verband met de inschrijvingen op de herstellendeing waardoor de koers zich tot ca. 11.49 kon herstellen. Ook Parijs en België bleven aanvankelijk nog aangeboden en daalden tot ca. 13.18 en 12.20. Ook voor deze wissels trad Donderdag wat meer vraag op, zoodat ook deze koersen zich konden herstellen tot het aanvangspeil.

Dollars en Marken, die als gewoonlijk vrijwel evenwijdig op en neer gingen, waren in het midden der week eveneens vaster.

Skandinavië vaster, voor Stockholm, daarentegen teruglopend voor Christiania en Kopenhagen met herstel aan het einde der week. Vooral Kopenhagen was weder zeer flauw. Zwitserland en Spanje vrijwel onveranderd. Buenos-Aires weder oplopend; Batavia gedurende de geheele week onveranderd, alleen Zaterdag plotseling vaster op berichten van discontoverhoging van de Javasche Bank en pogingen tot herstel van den wisselkoers; 96 1/2 biedend.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Berlijn *)	Weenen *)	Parijs *)	Brussel **)	New York **)
13 Oct. 1924	11.46 1/2	0.60 1/2	0.0036	13.42 1/2	12.32 1/2	2.55 1/8
14 " 1924	11.46	0.60	0.0036	13.42 1/2	12.32	2.54 3/4
15 " 1924	11.46 1/2	0.60	0.0036	13.32 1/2	12.26	2.55
16 " 1924	11.48 1/2	0.60	0.0036 1/2	13.37 1/2	12.30	2.55 1/2
17 " 1924	11.48 1/2	0.60 1/2	0.0036 1/2	13.37 1/2	12.29 1/2	2.55 1/2
18 " 1924	11.49 1/2	0.61	0.0036 1/2	13.42 1/2	—	—
Laagste d.w. 1	11.45 1/2	0.60 1/2	0.0035 1/2	13.18	12.18	2.54 1/8
Hoogste " 1	11.49 1/2	0.61	0.0036 1/2	13.47 1/2	12.40	2.56
11 Oct. 1924	11.47 1/2	0.60 1/2	0.0036 1/2	13.25	12.18 1/2	2.55 7/8
4 " 1924	11.51 1/2	0.61 1/2	0.0036 1/2	13.60	12.47 1/2	2.58 1/8
Muntpariteit	12.10	59.26 3)	50.41	48.—	48.—	2.48

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave. 2) Gulden per biljoen Mark.

3) Gulden per 100 Mark. 4) Noteering van 10 October.

5) Noteering van 3 October.

Data	Stock-holm *)	Kopen-hagen *)	Chris-tiania *)	Zwit-serland *)	Spanje 1)	Batavia 1) telegrafisch
13 Oct. 1924	67.90	44.95	36.60	48.95	34.27 1/2	96 1/2 -97
14 " 1924	67.65	44.60	36.40	48.95	34.27 1/2	96 1/2 -97
15 " 1924	67.90	44.—	36.10	48.92 1/2	34.30	96 1/2 -97
16 " 1924	68.25	42.90	35.90	49.07 1/2	34.25	96 1/2 -97
17 " 1924	68.10	44.25	36.50	49.10	34.30	96 1/2 -97
18 " 1924	68.10	44.20	36.45	49.17 1/2	34.32 1/2	96 1/2 -97
L'ste d. w. 1)	67.95	43.40	35.80	48.82 1/2	34.15	96 1/2
H'ste " 1)	68.25	45.—	36.55	49.20	34.40	97
11 Oct. 1924	68.10	45.10	36.55	49.12 1/2	34.30	96 1/2 -96 1/2
4 " 1924	68.70	45.15	36.70	49.32 1/2	34.25	96 1/2 -97
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in \$ per £)	Cable Parijs (in ct. p. fr.)	Cable Berlyn (in ct. p. Mark)	Cable Amsterdam (in ct. p. gld.)
18 Oct. 1924	4,4900	5,23	23 7/8	39,09
Laagste d. week	4,4875	5,19	23 7/8	39,09
Hoogste „ „	4,4962	5,25	23 7/8	39,23
11 Oct. 1924	4,4925	5,19	23 7/8	39,13
4 „ 1924	4,4612	5,27	23 7/8	38,77
Muntpariteit	4,8667	19,30	23,81 1/2	40 1/16

1) In ct. per Mark.

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	4 Oct. 1924	11 Oct. 1924	13/18 October '24 Laagste	18 Oct. 1924 Hoogste
Alexandrië	Piast. p. £	97 15/32	97 15/32	97 9/8	97 9/16
*Bangkok	Sh. p. tical	1/10	1/10	1/10	1/10
B. Aires 1)	d. p. \$	45	44 11/16	44 1/16	45 1/4
Calcutta	Sh. p. rup.	1/6	1/5 31/32	1/5 29/32	1/6 1/8
Constantin.	Piast. p. £	830	835	830	850
Hongkong	Sh. p. \$	2/5 1/32	2/5 1/2	2/4 7/8	2/5 1/2
Lissabon 1)	d. per Mil.	1 1/4	1 1/10	1 29/32	2 1/16
Madrid	Peset. p. £	33.23	33.42	33.38	33.49
Mexico	d. per \$	26	26	25	27
Milaan	Lires p. £	101 7/8	102.90	102.50	103.15
Montevideo 1)	d. per \$	47	47 1/2	46 1/4	48 1/4
Montreal	\$ per £	4.46 3/8	4.49 1/8	4.48 1/8	4.50 1/4
Praag	Kr. p. £	148 1/4	151	150	151 9/16
R.d. Janeiro 1)	d. per Mil.	6	6 1/16	5 1/16	6 1/16
Shanghai	Sh. p. tael	3/5 1/10	3/6 1/16	3/5	3/6 1/8
Singapore	id. p. \$	2/4 1/8	2/4 1/8	2/4 1/16	2/4 1/16
Valparaiso 2)	peso p. £	39.90	40.00	39.90	40.00
Yokohama	Sh. p. yen	1/9 1/16	1,8 1/16	1/8 9/16	1/8 7/8

* Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

NOTEERING VAN ZILVER.

	te Londen	N. York	20 Oct. 1923	te Londen	N. York
18 Oct. 1924	35 1/10	71 1/8	31 1/2	64 3/8	
11 „ 1924	35 1/2	71 3/8	33 3/4	68 1/4	
4 „ 1924	35 5/8	70 1/2	24 1/16	54 1/8	

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 20 October 1924.

Activa.		
Binnel. Wis-sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 76 975.529,23 B.-bk. „ 28 244.327,83 Ag.sch. „ 45 160 720,51	f 150 380.577,57
Papier o. h. Buitenl. in disconto	Idem eigen portef. „ f 45.256.752	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	—	45.256.752,—
Beleeningen	H.-bk. f 69.539.734,42 incl. vrsch. B.-bk. „ 12.758.104,42 in rek.-crt. Ag.sch. „ 77.253.490,41	f 159.551.329,25
Op Effecten	f 157.054.523,—	
Op Goederen en Spec.	„ 2.496.806,25	159.551.329,25
Voorschotten a. h. Rijk	„ 10.992.622,03	
Munt en Muntmateriaal	Munt, Goud „ f 56.241.240,— Muntmat., Goud „ „ 441.437.011,01	f 497.678.251,01
Munt, Zilver, enz.	„ 10.569.735,13	
Muntmat., Zilver	„ —	508.247.986,14
Effecten	Bel. v. h. Res. fonds. f 5.654.619,37 id. van 1/2 v. h. kapit. „ 3.999.485,18	9.654.104,55
Geb. en Meub. der Bank	„ 5.212.500,—	
Diverse rekeningen	„ 140.940.718,95	f 1.030.236.590,49
Passiva.		
Kapitaal	„ f 20.000.000,—	
Reservefonds	„ „ 5.655.237,53	
Bijzondere reserve	„ „ 8.235.000,—	
Bankbiljetten in omloop	„ „ 961.328.610,—	
Bankassignatiën in omloop	„ „ 1.776.846,77	
Rek.-Cour. f Het Rijk	„ —	
saldo's: f Anderen	„ 22.142.145,38	22.142.145,38
Diverse rekeningen	„ „ 11.098.750,81	f 1.030.236.590,49
Beschikbaar metaalsaldo	„ f 310.664.693,73	
Op de basis van 1/2 metaaldekking	„ „ 113.615.173,30	
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	„ „ 1.553.323.468,65	

NED. BANK 13 Oct. 1924. Voornaamste posten in 000.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
20 Oct. '24	497.678	10.570	961.329	23919	310.665	51
13 „ '24	510.128	10.343	970.696	19.287	321.933	52
6 „ '24	512.670	10.453	981.243	21.699	321.979	52
29 Sept. '24	529.090	11.290	971.711	23.700	340.712	54
22 „ '24	531.511	11.806	948.482	23.059	348.410	56
16 „ '24	531.511	11.810	967.447	32.771	342.678	54
9 „ '24	531.511	11.642	977.381	39.341	339.210	53
22 Oct. '23	581.777	9.778	996.129	49.847	381.690	56
23 Oct. '22	581.789	8.805	974.100	29.829	338.849	59
25 Juli '14	162.114	8.228	310.437	6.198	43.521 1)	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Hiervan Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenland	Diverse rekeningen 2)
20 Oct. 1924	150.381	12.000	159.551	45.257	140.941
13 „ 1924	153.707	15.000	163.700	36.088	132.735
6 „ 1924	156.417	15.000	172.523	38.385	127.696
29 Sept. 1924	135.868	—	194.041	40.297	98.815
22 „ 1924	132.721	—	182.820	45.322	85.378
16 „ 1924	173.414	46.000	157.339	47.608	96.292
9 „ 1924	170.252	44.000	157.657	56.358	103.022
22 „ 1923	156.203	19.000	128.522	56.437	126.963
23 Oct. 1922	211.551	65.000	107.152	79.000	26.103
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

1) Op de basis van 1/2 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen	6 October 1924	20 October 1924
Saldo bij Nederl. Bank	—	—
Saldo bij betaalmeesters	f 4.981.315,02	f 7.932.707,61
Voorschot opult. Sept. 1924 aan de gemeenten op voor haar door Rijk te heffen gem. ink.bel. en opcenten op Rijksink.bel.	„ 83.066.457,24	„ 83.066.457,24
Voorsch. aan de koloniën	„ 47.116.496,04	„ 48.036.853,96
Voorsch. a. h. buitenland	„ 214.742.531,15	„ 215.478.333,23
Uitbetal. aan rek.houders v. d. postch.- en girod.	„ 124.222.891,21	„ 124.296.393,92
Daggeldleeningen tegen onderp. v. schatk.papier	„ —	„ —
Verplichtingen.		
Voorsch. door de Ned. Bank	f 14.655.523,85	f 11.129.268,79
Schatkistbilj. in omloop 1)	„ 213.096.000,—	„ 212.961.000,—
Schatkistprom. in omloop	„ 144.230.000,—	„ 141.170.000,—
Waarv. direct bij Ned. Bk.	„ 15.000.000,—	„ 12.000.000,—
Zilverbons (met inbegrip v. de bedragen bij de betaalmeesters in kas)	„ 26.533.703,50	„ 26.400.725,50
Door den Postch.- en Girodienst in 's Rijks Schatkist gestort deel v. h. tegoed van den dienst.	„ 106.558.196,53	„ 106.558.196,53

1) Waarvan f 37.056.000 vervallen op of na 1 April 1927.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

De Minister van Koloniën maakt bekend:

	11 October 1924	18 October 1924
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-I.	f 37.968.000,—	f 37.186.000,—
Ind. Schatk.prom. in oml.	„ 96.625.000,—	„ 96.625.000,—
Voorsch. Jav. Bk. aan N.-I.	„ —	„ —
Tegoed van N.-I. bij De Javasche Bank	„ 13.400.000,—	„ 17.600.000,—
Muntbiljetten in omloop.	„ 43.300.000,—	„ 43.100.000,—
Ten voordeele v. N.-I. geboekt beleggingsgeld v. h. N.-I. muntfonds	„ 5.865.000,—	„ 5.917.000,—
Totaal	f 170.358.000,—	f 165.228.000,—

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. rekeningen 1)
6 Sept. 1924	1.146	1.624	860	1.046	424
30 Aug. 1924	1.159	1.649	755	1.053	427
23 „ 1924	1.169	1.502	643	1.062	406
16 „ 1924	1.169	1.521	639	1.075	380
9 „ 1924	1.169	1.534	718	1.091	381
8 Sept. 1923	1.185	1.710	1.025	1.180	673
5 Juli 1914	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
18 Oct. 1924	215.750		276.000	123.000	135.950
11 „ 1924	216.000		275.500	119.000	137.100
4 „ 1924	216.000		269.500	121.500	137.800
20 Spt. 1924	157.846	62.018	265.580	114.313	144.479
13 „ 1924	156.982	62.440	267.694	109.333	144.581
6 „ 1924	156.457	63.506	267.624	103.038	140.465
30 Aug. 1924	140.322	63.829	262.628	99.982	143.453
20 Oct. 1923	161.228	61.303	263.133	139.934	142.527
21 Oct. 1922	150.110	55.184	267.718	113.182	129.815
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ^a

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Voor-schotten ajh. Gouvernem.	Diverse reke-ningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
18 Oct. 1924		174.580		17.600 ^a	***	54
11 „ 1924		170.460		13.400 ^a	***	55
4 „ 1924		166.000		10.100 ^a	***	55
20 Spt. 1924	37.923	22.508	80.032	14.590 ^a	29.258	58
13 „ 1924	37.023	22.773	78.507	1.601	28.008	58
6 „ 1924	36.917	23.435	74.639	549	25.180	59
30 Aug. 1924	37.010	23.516	70.609	2.397	23.795	56
20 Oct. 1923	37.931	27.989	99.191	7.784 ^a	38.937	55
21 Oct. 1922	37.193	28.164	106.675	44.694 ^a	28.698	54
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	6.446	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis $\frac{1}{2}$ metaaldekking. ³⁾ Creditsaldo.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
14 Oct. 1924	128.484	123.450	287.090	27.000	242.860
8 „ 1924	128.481	124.484	288.601	27.000	244.322
1 „ 1924	128.426	122.289	287.499	27.000	243.578
24 Sept. 1924	128.425	123.909	285.592	27.000	241.185
17 „ 1924	128.427	124.099	287.452	27.000	243.141
10 „ 1924	128.424	124.732	288.761	27.000	244.517
17 Oct. 1923	127.671	123.363	282.145	27.000	237.643
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
14 Oct. '24	42.233	78.571	12.056	115.878	24.784	19,37
8 „ '24	44.733	73.912	10.867	113.882	23.747	19,03
1 „ '24	39.733	80.741	17.384	110.696	25.887	20,21
24 Sept. '24	41.698	76.607	13.537	110.764	24.266	19,52
17 „ '24	41.988	74.273	10.380	111.697	24.078	19,72
10 „ '24	40.758	76.320	10.842	111.396	23.442	19,17
17 Oct. '23	41.609	71.731	15.792	103.959	24.058	20,09
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{1}{8}$

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het buitenland	Zilver	Te goed in het buitenland	Buit. gew. voorsch. ajd. Staat
16 Oct. '24	5.544.289	1.864.321	302.097	570.912	22.800.000
9 „ '24	5.544.234	1.864.321	301.716	572.773	22.900.000
2 „ '24	5.544.154	1.864.321	301.524	568.175	23.100.000
25 Sept. '24	5.544.064	1.864.321	301.284	568.057	23.000.000
18 „ '24	5.544.022	1.864.321	301.099	567.897	23.000.000
18 Oct. '23	5.538.629	1.864.321	295.223	577.272	23.500.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitge-stelde Wissels	Beleeningen	Circulatie	Rekg. Courant	
					Parti-culieren	Staat
4.871.754	8.988	2.784.050	40.569.979	1.772.954	12.666	
4.996.962	8.994	2.842.987	40.648.504	1.876.550	15.476	
4.882.443	9.026	2.716.445	40.533.936	1.959.436	12.969	
3.985.307	9.026	2.759.116	40.338.741	1.727.182	14.623	
3.887.747	9.028	2.779.820	40.244.484	1.746.085	14.203	
3.031.201	17.941	2.202.619	38.086.964	1.967.317	21.751	
1.541.980	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590	

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Goudmark /miljoenen Rentenmark/triljoenen Papiermark.

Data	Metaal	Daarv. Goud	Waarv. b. buitl. circ.bkn ¹⁾	Wissels		
				Totaal	Handels-wissels ²⁾	Schatkist-papier
7 Oct. '24	615	595	153	2.176	2.176	—
30 Sept. '24	600	578	136	2.170	2.170	—
22 „ '24	588	560	119	1.963	1.963	—
15 „ '24	572	544	102	1.925	1.925	—
6 „ '24	549	528	89	1.898	1.898	—
30 Aug. '24	536	516	77	1.861	1.861	—
6 Oct. '23	0,018 ²⁾	444	11	76.833 ²⁾	6.602 ²⁾	70.231 ²⁾
23 Juli '14	1.691	1.357	—	751	751	—

Data als boven.	Beleeningen ⁴⁾	Renten-bank-scheine in kas	Diverse activa	Circulatie	Rekg. Courant		Opgenomen bij de Renten-bank
					Partic. ⁵⁾	Rijken Staat ⁶⁾	
15	246	864	1.519	371	322	800	
54	222	842	1.521	363	308	800	
22	397	864	1.252	434	461	800	
22	338	888	1.306	310	439	800	
44	275	938	1.376	359	297	800	
60	237	921	1.392	298	264	800	
292 ²⁾	—	5.235 ²⁾	46.933 ²⁾	17.548 ²⁾	9.595 ²⁾	—	
—	—	—	1,891	944	—	—	

¹⁾ Onbelast. ²⁾ In biljoenen ³⁾ Waarv. in Rentenmark: 30 Aug. 1.052 6 Sept. 1.081; 15 Sept. 1.083; 22 Sept. 1.110; 30 Sept. 1.234; 7 Oct. 1.279.

⁴⁾ Idem zelfde data: 45; 33; 13; 12; 40; 9

⁵⁾ Idem: 145; 161; 153; 199; 192; 187. ⁶⁾ Idem: 108; 126; 217; 239; 117; 171.

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitl. sald ¹⁾	Beleeningen van te-goed in h. buitl.	Beleeningen van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleeningen	Voor-schot aan den Staat	Circulatie
16 Oct. '24	357.592	84.653	480.000	1654.289	5.250.000	7.617.350
9 „ '24	356.134	84.653	480.000	1641.814	5.250.000	7.623.602
2 „ '24	355.307	84.653	480.000	1711.309	5.250.000	7.627.895
25 Sept. '24	354.575	84.653	480.000	1707.404	5.250.000	7.526.085
18 „ '24	354.233	84.653	480.000	1673.662	5.250.000	7.526.374
11 „ '24	354.260	84.653	480.000	1742.134	5.250.000	7.614.518
18 Oct. '23	349.965	84.653	480.000	1303.319	5.300.000	7.128.877

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F. R. Notes in circulatie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitenl.		
1 Oct. '24	3.045.239	2.062.076	—	85.786	1.744.974
24 Sept. '24	3.069.163	2.066.092	—	86.852	1.729.859
17 „ '24	3.081.493	2.075.270	—	83.919	1.734.666
10 „ '24	3.084.919	2.072.502	—	86.920	1.750.670
3 „ '24	3.081.015	2.049.123	—	78.748	1.760.757
3 Oct. '23	3.115.830	2.114.771	—	72.160	2.272.308

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-dekkings-perc. ¹⁾	Algem. Dek-kings-perc. ²⁾
1 Oct. '24	405.017	2.214.002	111.964	76,9	79,1
24 Sept. '24	351.764	2.195.882	111.976	78,2	80,4
17 „ '24	357.179	2.297.177	112.032	76,4	78,5
10 „ '24	355.721	2.200.368	111.989	78,0	80,3
3 „ '24	371.532	2.169.223	112.003	78,3	80,4
3 Oct. '23	1.054.563	1.936.237	109.669	74,4	75,8

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeischbare schulden F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
24 Sept. '24	747	18.007.555	1.612.066	17.527.089	4.664.210
17 „ '24	747	17.871.600	1.750.240	17.643.741	4.622.281
10 „ '24	747	17.620.145	1.625.634	17.250.041	4.576.615
3 „ '24	747	17.570.963	1.604.373	17.129.623	4.565.437
27 Aug. '24	747	17.514.790	1.591.641	17.096.626	4.555.078
26 Sept. '23	770	16.421.866	1.365.732	15.149.165	4.019.613

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Een overzicht van de gebeurtenissen aan de buitenlandse fondsenmarkten gedurende de achter ons liggende berichtperiode brengt wel allereerst de spanning naar voren, veroorzaakt door de uitgifte van de Deutsche leening ten bedrage van 800 miljoen Mark. Op het oogenblik, waarop deze regelen worden geschreven, behoort de emissie in de meeste landen reeds tot het verleden en heeft zij vrijwel overal een éclatant succes kunnen behalen. Wellicht een grooter succes, dan men toch al reeds in de tot oordeelen bevoegde kringen had durven voorspellen. Afgewacht dient natuurlijk te worden, welk deel der leening nu ook als goed geclasseerd kan worden beschouwd en welk deel uitsluitend is opgenomen om het aanvankelijk resultaat grooter te doen schijnen of met de aangevraagde stukken door spoedigen verkoop winst te behalen. In de eerstkomende weken zal hieromtrent een oordeel zijn te vellen, vooral in verband met het feit, dat, ondanks de blokkade, welke is toegepast, toch wel een internationale handel in de stukken der diverse landen zal ontstaan. Doch voor het oogenblik heeft het welslagen van de eerste financieele transactie, welke als gevolg van het plan-Dawes is uitgevoerd, een zeer gunstigen indruk gemaakt.

De belangrijkheid van de uitgifte der Deutsche leening heeft vele andere factoren op den achtergrond gedrongen. Vooral werden bespiegelingen gehouden omtrent het verloop der wisselkoersen in de naaste toekomst. Het feit echter, dat slechts een deel van de opbrengst onmiddellijk naar Duitsland overgemaakt zal moeten worden, tezamen met de omstandigheid, dat de storting op de Engelsche tranche, volgens de gewoonte daar te lande in termijnen zal worden volgestort, heeft de gemoederen spoedig gerust gesteld. Tot op dit oogenblik zijn dan ook geen opmerkelijke fluctuaties in de wisselkoersen geconstateerd, althans geen zoodanige, welke in rechtstreeksch verband met de Deutsche emissie gebracht zouden kunnen worden.

De spanning echter, welke en omtrent het succes der leening en in verband met mogelijke variaties op de wisselmarkt hebben bestaan, is wel van zulk een omvang geweest, dat de handel aan de verschillende beurzen hierdoor een gevoelige vermindering heeft ondergaan. Vooral aan de beurs te Berlijn is dit merkbaar geweest. Hier ter plaatse is bovendien de onrust, voortkomende uit de binnenlandsche politieke omstandigheden, nog bijgekomen. In het bijzonder heeft de aandelenmarkt den terugslag ondervonden. Als tenslotte het gemiddelde niveau nog iets boven dat van de vorige week is uitgekomen (blijkens het index-cijfer van de Frkf. Ztg. bereikte het gemiddelde peil van de aandelenmarkt 65,4 tegen 63,5 in de vorige week) dan moet dit uitsluitend worden toegeschreven aan enkele soorten, welke door een krachtige koersverheffing een uitzondering hebben gevormd en op deze wijze het gemiddelde cijfer hebben beïnvloed. Voor binnenlandsche staats-obligaties waren op sommige dagen groote fluctuaties op te merken in verband met het feit, dat nog steeds valorisatie-voorstellen bij den Rijksdag worden ingediend, waardoor de speculatie wordt gestimuleerd.

Te Londen is de markt eveneens zeer kalm geweest; hier waren het ook overwegingen van politieke aard, welke een remmenden invloed hebben uitgeoefend. Hoewel de verkiezingen op een vrij kalme wijze worden gevoerd en men in de City zelfs geen groote vrees koestert voor een eventuele overwinning van de arbeiders-partij — waarvan men de kansen bovendien niet hoog scheen aan te slaan — blijft er toch een element van onzekerheid bij elke verkiezing bestaan. Noch beleggers, noch de kringen der speculatie hebben zich dan ook aangetrokken gevoeld tot het entameeren van groote affaires. Hierbij kwam, dat men een mogelijke verhooging van den disconto-voet van de Bank van Engeland bij beschouwingen omtrent de toekomst in aanmerking heeft genomen. Op het oogenblik worden door de banken credieten verstrekt tegen ongeveer 5 pCt., welke rente-vergoeding eveneens, doch met geringer risico, gemaakt zou kunnen worden bij belegging in war-loan obligaties. Bovendien is de vraag naar geld in de open markt zeer groot geweest, zoo groot zelfs, dat particulier disconto is gestegen boven het niveau, waarop het heeft gestaan; toen het bankdisconto nog 5 pCt. bedroeg. Bij deze overwegingen is de onrust gekomen, gewekt door de voorvallen in Irak — hoewel hier voor het oogenblik een oplossing schijnt te zijn gevonden — terwijl ten slotte de cijfers van den buitenlandschen handel over de maand September geen al te bevredigenden indruk hebben gemaakt. Deze factoren tezamen zijn voldoende gebleken, om een zekere terughouding in het leven te roepen, waarbij de ondergrond der markt toch niet ongeanimeerd is geweest.

Te Parijs waren het meer de financieele problemen, welke, naast de algemeene en reeds genoemde omstandigheden, een druk op de markt hebben gelegd. De begroting bevindt zich thans in onderzoek en de regeering poogt zich aan de eenmaal voorgestelde cijfers te houden. In financieele kringen is men echter te dezen aanzien vrij sceptisch gestemd. Vooral de kwestie der ambtenaars-salarissen heeft zorg gebaard, omdat men veronderstelt, dat de verhooging der salarissen niet zal kunnen opwegen tegen de besparing, te verkrijgen door de inkrimping van het corps staatsdienaren. Mocht deze vrees worden bewaarheid, dan zal het bestaan van een tekort niet langer kunnen worden ontkend, waarbij dan nog de druk komt, welke op de staats-uitgaven zal worden gelegd door de noodzakelijkheid nieuwe leeningen op te nemen. Gedurende de berichtperiode is van twee leenings-transacties sprake geweest: één binnenlandsche, waaromtrent men een rente-vergoeding van 5 pCt. bij een aflossingskoers van 150 pCt. (emissie à 100 pCt.) noemde en één buitenlandsche, vermoedelijk in de Vereenigde Staten te plaatsen, waarvan de modaliteiten nog niet zijn aangegeven, doch waarbij men de voorwaarden toch reeds als niet zeer voordelig veronderstelt. Hierbij kwam op sommige dagen de stijging van de buitenlandsche wisselkoersen, waardoor de markt nog sterker is ingekrompen.

Te New York was het mede een aangelegenheid van binnenlandsche politiek, welke een rol van betekenis heeft gespeeld. De presidentsverkiezingen naderen thans snel en dit tijdstip is voor groote transacties in de Unie van oudsher zeer ongeschikt gebleken. Bovendien is de vraag van buitenlandsche zijde naar Amerikaansche fondsen sterk afgenomen, nu de Dollar ten opzichte van verschillende betaalmiddelen (Zweden, Zwitserland, Nederland) of reeds tot de goudpariteit is teruggekeerd of slechts in geringe mate nog hierboven noteert, in het laatste geval met een neiging tot reactie. Op zichzelf echter, afgezien van het inconvenient, dat de fondsenmarkt tijdelijk van dezen gang van zaken kan ondervinden, beschouwt men dit als een gunstige omstandigheid, omdat de Unie thans weder kans heeft ten opzichte van Europa, — een cliënt toch van de grootste betekenis — weder in normaler omstandigheden te komen. Hiertoe zal ook het op groote schaal verstreken van crediet, vooral namelijk aan Centraal-Europa, kunnen bijdragen. In dit verband verdient het de aandacht, dat door een aantal vooraanstaande financieele lichamen in Amerika de American and Continental Corporation is opgericht, welke maatschappij zich ten doel stelt, in samenwerking met Deutsche bankiersfirma's, het verstrekken van crediet in Duitsland ter hand te nemen.

Ten onzent heeft de beleggingsmarkt een opgewekt verloop gehad, ondanks de stroevare geldmarkt en het hooger reute-niveau voor kort geld. Ook hebben inheemsche beleggingsfondsen geen nadeel ondervonden van de emissie der Deutsche leening aan onze beurs. Wel is het succes overweldigend geweest, doch naar het schijnt, moet hier veel van de zeer groote inschrijvingen op rekening worden gesteld van majoreering der inschrijvingen, zoodat voor werkelijk bona-fide belegging slechts een veel geringer bedrag beschikbaar is geweest.

	13 Oct.	17 Oct.	20 Oct.	Rijzing of daling
6 ½ % Nederland 1922.....	100	100 1/16	100 1/16	+ 1/16
5 ½ % " 1918.....	90 1/16	90	90	- 1/16
4 ½ % " 1916.....	91	91	91 1/4	+ 1/4
4 % " 1916.....	82	82 3/16	82 3/16	+ 3/16
3 ½ % "	75 3/8	75	75 1/8	- 1/8
3 % "	66 1/2	67	67 7/16	+ 1 1/16
2 ½ % Cert. N. W. S.	53 1/2	53 1/2	53 1/2	- 1/2
7 % Oost-Indië 1921.....	101 1 1/16	101 7/8	101 1 1/16	- 1/16
6 % " 1919.....	98 9/16	98 1/2	98 5/16	- 1/4
5 % " 1915.....	93 1/2	93 3/4	93 3/4	+ 1/4
5 % Rusland 1906.....	4 1/2	4 1/2	4 1/2	- 1/4
4 % Rusl. bij Hope & Co.	5 3/8	—	5 1/2	+ 1/8
8 % Japan 1899.....	58 1/2	59 1/8	59 1/2	+ 3/4
5 % Brazilië 1895.....	50	50 1/2	50 1/2	+ 1/2
5 % San Pauló 1921....	92 1/16	92 1/2	92 7/8	+ 1 1/16
6 % Amsterdam 1920....	101	—	100 1/8	- 7/8
7 % Rotterdam 1920....	103	102 1/4	103 1/8	+ 1 1/8

De aandelenmarkt was over het algemeen niet zeer geanimeerd. Zelfs zijn hier en daar belangrijke nadeelige verschillen voorgekomen. O.a. viel dit op te merken voor aandelen Rotterdamse Bankvereniging, welke, nadat het steunsyndicaat zijn werkzaamheden ter beurse stop had gezet, geleidelijk van 84 pCt. tot circa 67 pCt. zijn gedaald. Wel viel voor de overige bankaandelen eveneens een zekere lusteloosheid op te merken, doch verhoudingsgewijs is de daling voor aandelen Robaver verreweg het sterkst geweest.

Voorts waren van *binnenlandsche industrieele soorten* aandelen Philips Gloeilampenfabrieken sterk aangeboden. Het uitblijven van eenigerlei bevestiging omtrent een „bonus“-uitkeering op de aandelen of een internationale aansluiting tusschen de desbetreffende fabrieken (waarop de rijzing voor een goed deel gebaseerd is geweest) veroorzaakte aandrang tot realisatie, welke in een kleine markt een vrij belangrijk koersverlies veroorzaakte. De overige industrieele soorten waren integendeel goed gevraagd, vooral aandelen in kunstzijdefabrieken, Nederlandsche Wol Mij. enz.

Van *handelsondernemingen* hebben aandelen Compania een gevoelig verlies geleden in verband met de uitlatingen der directie op de jongste jaarvergadering, waaruit is gebleken, dat de maatschappij een drastische reorganisatie zal hebben mede te maken.

De *suikermarkt* is zoo goed als verlaten gebleven, zoodat ook de koersschommelingen van geen beteekenis zijn geweest. Hetzelfde viel voor *rubber- en thee-aandelen* op te merken, ondanks het feit, dat de rubberprijs te Londen voortdurend neiging tot verbetering blijft vertoonen. Waar echter vele rubberondernemingen hun toekomstige oogsten reeds geheel of ten deele van de hand hebben gezet, neemt men ter beurze aan, dat zij slechts in betrekkelijk geringe mate van verdere prijsverbeteringen van het product de vruchten kunnen plukken.

Tabaksaandelen waren over het algemeen lichtelijk aangeboden, zonder ruimen handel.

Op de *petroleummarkt* konden aandelen Koninklijke Petroleum een goede verbetering ondergaan, nadat de dringende verkooporders, welke nu reeds gedurende eenige weken de markt hebben gedrukt, waren uitgevoerd.

Een sensationeele koersstijging hebben, van de *mijnafdeling*, aandelen Redjang Lebong te aanschouwen gegeven, in verband met het feit, dat bij deze mijn een niveau is aangeboord, dat door een hoog ertsgehalte een mooie belofte voor de toekomst schijnt te geven.

	13 Oct.	17 Oct.	20 Oct.	Rijzing of daling
Amsterdamsche Bank	132	128	126½	- 5½
Incasso Bank	100	100¼	100	
Koloniale Bank	176⅞	176	176⅞	- ⅞
Ned. Handel-Mij. cert. v. a. a. d.	128⅞	126½	—	- 1⅞
Rotterd. Bankvereniging	75	73½	66⅞	- 8⅞
Van Berkel's Patent	78⅞	74¼	79	+ ⅞
Gouda Kaarsen	15	13½	14½	- ½
Holl. Draad- en Kabelfabriek	51	51	50½	- ½
A. Jurgens' Ver. Fabr. g. a. a. d.	73¼	71½	71¼	- 2¼
„ „ „ pr. a. a. d.	70½	69½	71¼	+ ¼
Leerdam Glasfabrieken	31	33¼	34¼	+ 3½
Philips' Gloeilampenfabriek	379¼	370	355¼	- 23½
Vereenigde Blikfabrieken	93¼	95¼	—	+ 2
Vereen. Chemische Fabrieken	44½	—	44½	—
Compania Mercantil Argent.	249/10	197/8	18¼	- 6½/10
Cultuur-Mij. d. Vorstenland	164	165½	165¼	+ 1¼
Handelsverg. Amsterdam	438½	436½	437¼	- 1
Handelsverg. Reiss & Co.	34	33½	—	- ½
Int. Crediet- en Handelsverg.				
Rotterdam	192½	191	—	- 1¼
Linde Teves & Stokvis	93¼	90½	91	- 2¼
Redjang Lebong Mijnb.-Mij.	260	343½	335½	+ 75½
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	153½	153	153¼	+ ¼
Kon. Petroleum-Mij.	312	316⅞	323½	+ 11½
Phoenix Oil	93¼	92	93¼	—
Amsterdam-Rubber-Mij.	160⅞	157¼	157⅞	- 2¼
Kendeng Lemboe	181½	179	181⅞	- ⅞
Oost-Java-Rubber-Mij.	247	242	244	- 3
Deli-Batavia Tabak Mij.	329⅞	326⅞	324	- 5⅞
Deli-Maatschappij	364⅞	363¼	361	- 3⅞
Senembah-Maatschappij	344¼	343¼	341	- 3¼

De *schepvaartmarkt* was, in overeenstemming met de beurs, in het algemeen lusteloos en zonder zaken.

	13 Oct.	17 Oct.	20 Oct.	Rijzing of daling
Holland-Amerika-Lijn	88½	86	85½	- 3
„ „ „ gem. eig.	71¼	70	70	- 1¼
Hollandsche Stoomboot-Mij.	27⅞	24⅞	26	- 1⅞
Java-China-Japan-Lijn	107	108¼	107	—
Kon. Hollandsche Lloyd	6⅞	—	6	- ⅞
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.	82	80¼	83¼	+ 1¼
Konink. Paketvaart-Mij.	138	136¼	136¼	- 1¼
Maatschappij Zeevaart	92	89	90½	- 1½
Nederl. Scheepvaart-Unie	129⅞	127½	127¼	- 1⅞
Nievelt Goudriaan	109¼	110	109¼	—
Rotterdamsche Lloyd	128¼	129	129¼	+ 1
Stoomv.-Mij. „Nederland”	156¼	154	154¼	- 2
„ „ „Noordzee”	33¼	30¼	32	- 1¼

De *Amerikaansche markt* was als gewoonlijk zeer stil.

	13 Oct.	17 Oct.	20 Oct.	Rijzing of daling
Americ. Smelting & Refining	75	76¼	77½	+ 2½
Anaconda Copper	74½/16	74¼	75¼	+ ⅞
Studebaker Corp.	100⅞	101⅞	102¼	+ 2⅞
Un. States Steel Corp.	109½/16	108	109¼	- ⅞
Atchison Topeka	107⅞	106¼	107⅞	+ ¼
Erie	27¼	27	28¼	+ 1
Southern Pacific	95⅞	—	—	—
Union Pacific	141½/16	141	141¼	- ⅞
Int. Merc. Marine orig. gew.	10⅞/16	9½/16	10¼	+ ⅞
„ „ „ pref.	39¼	38	39⅞	+ ⅞

De *geldmarkt* is opnieuw iets stroever geworden; prolongatie noteerde tegen het einde der berichtsperiode 4½ pCt.

GOEDERENHANDEL

GRANEN 21 October 1924.

Tarwe. Konden wij aan het eind van ons vorig overzicht van een belangrijk herstel gewagen na de flauwe stemming, waarin de markt was gekomen, na de bijna onafgebroken reeks van vaste markten, reeds spoedig bleek, dat de markt nog in geen goed vel stak. Aanvankelijk waren het vooral Chicago en Winnipeg, die weer vaste koersen seinden, en in de Engelsche markt, zoowel als in sommige landen van het Continent betaalde men weer hogere prijzen, vooral voor Canadeesche tarwe, aangezien die nog steeds niet overvloedig werd aangeboden. Toch bleek meer en meer, dat de verschepingen der laatste weken te groot geweest zijn, om in dezen tijd door Europa te worden opgenomen. Men heeft zoo van de daken geschreeuwd, dat er een tekort aan broodgraan in de wereld is, dat niet alleen de fabrikanten en tarwehandelaren voldoende voorraden gekocht hebben, maar ook zeer veel speculanten hebben meegekocht. Dit verschijnsel heeft zich wel het meest in Duitschland voorgedaan, doch ook in Frankrijk en eenigszins in Engeland vond hetzelfde plaats. Het gevolg is geweest, dat in de meeste landen de prijzen onder de import pariteit staan en waarschijnlijk uit het daaruit volgende gebrek aan vraag voor export is een daling, zoowel in Chicago als in Winnipeg, gevolgd. De tarwepositie is weinig veranderd, maar duidelijk is, dat indien Europa op grooter schaal dan andere jaren moet importeerden, de meerdere behoefte niet in een paar maanden kan worden opgenomen. Dit is niet alleen bezwaarlijk uit financieel oogpunt, doch ook wegens de beperktheid van de ruimte voor opslag. Zoo zijn in de Rotterdamsche haven alle opslagruimten gevuld en lichters zijn slechts tot zeer hoge ligelden te krijgen. In de Engelsche havens, vooral in Londen heeft men vrijwel altijd met deze moeilijkheden te kampen.

Waarschijnlijk zullen de groote verschepingen nog wel eenigen tijd voortduren, al waren ze in de afgelopen week kleiner dan een week te voren en feitelijk niet groter dan de importbehoefte gemiddeld per week geschat wordt. In Nederland waren het in het begin van de vorige week vooral de meelfabrikanten die het sterke Duitsche aanbod tot lage prijzen op namen, maar zooals gezegd, bleef ook daarna het aanbod tot prijzen ver beneden Amerikaansche exportpariteit zeer groot.

In Argentinië heeft de regeering de cijfers van de bebouwde oppervlakte gepubliceerd, doch niet de geraamde opbrengsten. De oppervlakte is nog aanzienlijk groter dan een jaar geleden.

Niettegenstaande de slechte berichten duidt een voorloopige schatting van de Fransche tarweoogst hogere cijfers aan dan een jaar geleden. Of hierbij politiek in het spel is, is moeilijk te zeggen. Waarschijnlijk wordt te weinig rekening gehouden met het gedeelte van den oogst, dat niet voor brood geschikt is. Rome schat den Italiaanschen tarweoogst op 21.467.000 qrs. tegen 23.147.000 verleden jaar. De tarweverschepingen naar Italië zijn nog niet bijzonder groot geweest, zoodat later waarschijnlijk nog op zeer ruime schaal zal bijgekocht moeten worden.

Ook van rogge is te veel afgeladen en het herstel, waarvan wij verleden week spraken, hield niet stand. Wel namen de verschepingen deze week af, maar ze zijn nog zeer ruim en nog zeer veel partijen zitten in verkeerde handen. Nieuwe zaken met Noord-Amerika komen bijna niet tot stand.

Maïs was aan minder schommelingen onderhevig. In Londen ging men voort voor late aflading hoge prijzen te betalen, doch de omzet werd de laatste dagen iets minder. Toch hield de markt zich goed, doordat Argentijnsche afladers niet dringend aan de markt waren. Bovendien waren de Argentijnsche verschepingen aanmerkelijk minder. Van andere landen is het aanbod nog zeer klein.

Een flauwe stemming werd evenwel teweeg gebracht door

Noteringen.						
Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Dec.	Mais Dec.	Haver Dec.	Tarwe Nov.	Mais Nov.	Lijnzaad Nov.
18 Oct. '24	150 1/4	109 3/8	53 3/4	15,90	11,65	23,45
11 „ '24	142 3/4	111 7/8	53 1/4	15,75	11,45	22,90
18 Oct. '23	105 3/8	76 1/8	42 3/8	12,30	9,60	23,40
18 Oct. '22	113 7/8	67 3/8	41 1/2	12,35 1)	8,35 1)	20,55 1)
18 Oct. '21	103 1/4 1)	46	32 1/2	13,40	7,10	16,15 1)
20 Juli '14	82	56 3/8	36 1/2	9,40	5,38	13,70 1)

1) Per October.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Soorten	20 Oct. 1924	13 Oct. 1924	22 Oct. 1923
Tarwe*	16,25	16,—	12,30
Rogge (No. 2 Western) ..	15,25	14,70	9,40
Mais (La Plata)	245,—	244,—	188,—
Gerst (48 lb. malting) ...	265,—	265,—	182,—
Haver (38 lb. white clipp.)	13,75 4)	13,50 4)	10,70
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) 1)	15,50	15,70	12,15
Lijnzaad (La Plata)	510,—	495,—	440,—

1) per 100 KG. 2) per 2000 KG. 3) per 1960 KG. *No. 2 Hard/Red Winter Wheat. 4) Canada No. 3.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	12/18 October 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	12/18 October 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	1924	1923
Tarwe	68.564	972.155	640.672	735	24.110	31.086	996.265	671.758
Rogge	46.376	419.902	341.924	—	3.775	485	423.677	342.409
Boekweit	645	16.841	18.724	175	175	—	17.016	18.724
Mais	25.635	610.570	498.677	550	92.365	60.519	702.935	559.196
Gerst	28.798	243.781	209.270	676	31.630	12.040	275.411	221.310
Haver	18.506	175.693	58.974	135	1.196	533	176.889	59.507
Lijnzaad	2.556	188.888	114.170	—	55.269	50.586	244.157	164.756
Lijnkoek	2.925	164.607	158.599	—	—	—	164.607	158.599
Tarwemeel	9.399	191.578	87.544	1.178	21.742	4.509	213.320	92.053
Andere meelsoorten	233	6.035	1.562	—	—	—	6.035	1.562

het steeds dalen der prijzen te Chicago. Het overschot van den ouden oogst met den te verwachten druk van de eerste aanvoeren van den nieuwen oogst, is blijkbaar te groot om de hooge prijzen te handhaven en zoodanig is de prijsverlaging, dat er nu wederom offertes van Amerikaansche mais naar Europa gemaakt worden, terwijl toch de officieele Amerikaansche oogstcijfers een groot tekort aangeven. Het zal nog wel eenigen tijd duren voor de Amerikaansche maismarkt zich evenwicht gevonden heeft, maar dat er uitvoer op eenigszins groote schaal zal plaats vinden achten wij zeer onwaarschijnlijk.

Gerst was bij den flauwen toestand van de meeste andere graansoorten ook niet vast gestemd. De verscheppingen van dit artikel zijn den laatsten tijd nogal wat grooter dan verleden jaar en het valt dan ook moeilijk de zeer hooge prijzen te handhaven.

Ook haver was niet vast gestemd en de omzet was gering. De prijzen bewogen zich meerendeels in dalende richting.

In Canada waar de prijzen op een zeer hoog niveau gehandhaafd werden tengevolge van de geringe aanvoeren van den nieuwen oogst is de markt aanzienlijk gedaald.

Lijnzaad bleef bij voortdoring vast. Dat Noord-Amerika geen Platazaad meer noodig heeft, is door Argentinië nog niet gevoeld, want de vraag in Europa schijnt voldoende te zijn om het geheele overschot van den ouden oogst te absorbeeren. Over den nieuwen oogst zijn de berichten vrijwel onveranderd, doch men mag ten hoogste een middelmatigen oogst verwachten.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten bleven deze week kalm gestemd.

In Amerika, waar termijnsuiker op eene fractie hogere noteringen opende dan het slot der voorafgaande week, brokkelden prijzen dezen week iets af, hetgeen uit onderstaande cijfers blijkt:

	Spot	C. Dec.	Jan.	Mrt.	Mei
Slot voorafgaande week	6.03	3.88	3.45	3.22	3.31
Opening verslagweek	6.03	3.92	3.48	3.23	3.32
Slot	6.03	3.84	3.39	3.12	3.20

De ontvangsten in de Atl. havens der V. S. bedroegen deze week 45.000 tons, de versmeltingen 57.000 tons (tegen 60.000 tons in 1923) en de voorraden 66.000 tons.

In prompte Cubasuiker werden verdere zaken afgesloten tot 4.25 \$ c. c. & fr. New York.

De Cubastatistiek is als volgt:

	1924	1923	1922
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten 11 Oct. '24 ..	26.369	20.047	8.463
Tot. sedert 1 Dec. '23-11 Oct. '24	3.841.770	3.443.705	3.797.750
Werkende fabrieken	—	—	—
Weekexport 11 Oct. '24	50.935	53.932	42.261
Tot. sedert 1 Jan. '24-11 Oct. '24	3.639.478	3.235.793	3.523.673
Totale voorraad op 11 Oct. '24	202.292	207.918	282.674

In Engeland toonden houders van prompte suiker, ondanks de gemakkelijker stemming op de termijnmarkt, zich zeer gereserveerd.

De juist verschenen Board of Trade statistiek voor September luidt als volgt:

	September		Jan./Sept.	
	1924	1923	1924	1923
	Tons	Tons	Tons	Tons
Import Riet	97.685	102.189	941.075	933.457
„ - Geraffineerd ..	17.698	4.203	397.983	279.088
Totaal	115.378	106.392	1.339.058	1.214.545
Voorraad in Entrepot	105.750	201.400	—	—
„ in Raffinader.	38.950	48.450	—	—
Opbrengst ..	75.371	88.602	699.523	708.426
Tot. binnel. verbruik	126.011	135.231	1.197.464	1.119.989
Totale export	13.250	13.150	68.130	52.822
Voorr. op 31 Aug.	1924 { 210.100	1923 { 330.401		
„ „ 30 Sept. ...	{ 144.700	{ 249.850		

Op Java was de markt vrijwel onveranderd. De prijs voor witte suiker uit den ditjarigen oogst bedroeg ongeveer f 14 1/4 tot f 14 1/2 al naar gelang van den leveringstermijn en voor No. 16 en hooger f 13.— Uit oogst 1925 vonden geene nieuwe afdoeningen plaats. Het officieele exportcijfer voor September bedroeg 214.261 tons tegen 198.410 in 1923.

Hier te lande bleef de markt de geheele week vrijwel prijshoudend gestemd en bewogen prijzen zich tusschen f 23 1/2 en f 23 3/4 voor October; f 22 7/8 en f 23 1/4 voor December en f 22 en f 22 3/4 voor Mei. De markt sloot kalm op f 23 1/4 voor October, f 21 1/4 voor December en f 22 voor Mei, waartoe koopers. De omzet bedroeg deze week ongeveer 5000 tons.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Oct. Dec.	Londen			New York 96 pCt. Centrifugats
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Oct./Dec.	Cuba's 96 pCt. c.i.f. October	
17 Oct. '24	f 22 1/16	Sh. 42/-	Sh. 20 7/8	Sh. 22/-	\$ cts. 6,03
10 „ '24	„ 23	42/-	20/6	22/-	6,03
17 Oct. '23	„ 29 1/8	60/9	24/6	32/-	7,66
17 Oct. '22	„ 22 3/16	56/-	19/-	19/-	5,53
4 Juli '14	„ 11 13/32	18/-	—	—	3,26

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 15 October 1924.

Prijzen van Amerikaansche katoen zijn sedert de publicatie van het Bureau Rapport sterk gedaald en gisteren was er een verdere val van 100 tot 80 punten ten gevolge van gunstige weerberichten. Vanmorgen opende Liverpool futures 20 tot 28 punten lager en G.M. spot Liverpool

noteert vandaag 179 punten lager dan een week geleden. Er wordt slechts weinig verkocht. Prijzen van Egyptische katoen zijn vaster geweest en toonen sedert het begin van de week weinig verandering. Privé oogstschattingen zijn niet in overeenstemming met die van het Gouvernement, daar eerstgenoemde over het algemeen een half miljoen cantars gunstiger luiden.

Amerikaansche garens hebben niet de geheele daling van het ruwe materiaal gevolgd. Spinners noteeren over het algemeen $\frac{3}{4}$ d. per lb. minder en toonen weinig neiging verder te gaan. Zij worden hierin door de markt gesteund, daar er weinig of geen voorraden zijn, terwijl de verminderde productie grif verkocht wordt. Er zijn fabrikanten, die niet voldoende weft hebben en daardoor moeite hebben hun looms aan het loopen te houden. Onder deze condities wordt er slechts weinig verkocht voor kleine wekelijksche hoeveelheden. Er is echter een goede vraag in de markt, doch de limites zijn te laag. Ringboomen zijn meer gevraagd dan cops of bundles, terwijl er in getwijnde garens voor binnenlandsch gebruik nog wel wat gedaan is. De vraag voor export is slecht, en ook in Egyptische garens is het rustiger. Van Indië komt de meeste vraag naar medio garens in no. 60 en fijnere nummers, doch tegen veel te lage prijzen. Ook schijnen Boltonspinners voldoende orders voor de eerstkomende maanden te hebben, zoodat men verdere ontwikkelingen kan afwachten. Men aarzelt met koopen, daar enkelen meenen, dat prijzen zullen dalen. De cijfers van den Board of Trade over September voor den export van katoenen garens zijn laag, hoewel slechts 6/700.000 lbs. minder dan September verleden jaar, doch bijna $4\frac{1}{2}$ millioen minder dan in 1922. Men heeft gisteren weer besloten den korteren werktijd voorloopig aan te houden en door gebrek aan katoen verwacht men, dat de positie gedurende de eerstkomende weken moeilijk zal worden.

Doekprijzen blijven merkwaardig vast, niet zoozeer ten gevolge van de prijzen van het ruwe materiaal dan wel door de moeilijkheden, die koopers ondervinden om aan garens te komen en door de steeds voortdurende verbetering van hun positie, ondanks het feit, dat de doekmarkt de laatste weken kalm is geweest. Orders komen voornamelijk van de Westersche markten en van het binnenland; speciaal ook Afrika. Hoewel de Oostersche markten wel belangstelling toonen is er toch niet veel activiteit om dezelfde redenen als de vorige week reeds vermeld. Zooals wij reeds schreven zijn noteeringen over het algemeen zeer vast en indien men werkelijk orders wenscht te plaatsen, is het zeer moeilijk eenige concessie van betekenis te verkrijgen.

8 Oct. 15 Oct. Oost. koersen. 7 Oct. 14 Oct.

Liverpoolnoteeringen. T.T. op Indië $1\frac{1}{8}$ $1\frac{1}{8}$
 F.G.F. Sakellaridis 25,45 25,05 T.T. op Hongkong $2\frac{1}{2}$ $2\frac{1}{4}$
 G.F. No. 1 Omra 11,00 9,85 T.T. op Shanghai $3\frac{1}{2}$ $3\frac{1}{5}$

Noteering voor Loco-Katoen.
 (Middling Uplands.)

	17 Oct. 1924	10 Oct. 1924	3 Oct. 1924	17 Oct. 1923	17 Oct. 1922
New York voor Middling ...	23,45 c	24,80 c	26,15 c	30,05 c	23,—
New Orleans voor Middling	22,50 c	23,65 c	25,— c	29,50 c	22,25
Liverpool voor Middling ...	13,53 d	14,09 d	15,23 d	17,49 d*	13,58*

*) Voor fully middling ouden Standaard.

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens.
 (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '24 tot 10 Oct. '24	Overeenkomstige periode	
		1923-'24	1922-'23
Ontvangsten Gulf-Havens.	1893	1802	1468
Atlant. Havens			
Uitvoer naar Gr. Brittannië	401	370	287
" "t Vasteland etc.	688	670	510
" " Japan	77	94	74

Voorraden.

(In duizendtallen balen).

	10 Oct. '24	Overeenkomstig tijdstip	
		1923	1922
Amerik. havens	713	594	847
Binnenland	784	806	1057
New York	70	12	66
New Orleans	169	91	156
Liverpool	160	106	273

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijdeudijk.)

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
18 Oct. 1924	306.000	34.375	1.869.000	39.000	6 $\frac{1}{16}$
11 " 1924	284.000	33.375	1.893.000	38.200	6 $\frac{5}{32}$
4 Sept. 1924	286.000	33.375	1.735.000	38.000	6 $\frac{5}{32}$
18 Oct. 1923	605.000	22.475	1.769.000	26.200	5 $\frac{1}{16}$

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgeloope week	Sedert 1 Juli	Afgeloope week	Sedert 1 Juli
18 Oct. 1924....	97.000	1.594.000	246.000	3.183.000
18 Oct. 1923....	75.000	1.299.000	176.000	2.999.000

RUBBER.

De stemming op de rubbermarkt bleef zeer vast met een goede vraag en slechts beperkt aanbod, ten gevolge waarvan de prijzen zich verder konden verbeteren. In het bijzonder werd loco rubber en spoedige levering gevraagd, terwijl de verdere termijnen minder belangstelling trokken.

De markt sloot op de volgende noteeringen:

			einde voorafgaande week:	
Prima Crêpe	Oct.	88 ct.	82 ct.	
" "	Nov./Dec.	87 $\frac{1}{2}$ "	83 "	
" "	Jan./Maart	87 $\frac{1}{2}$ "	82 $\frac{1}{2}$ "	
Smoked Sheets	Oct.	85 "	81 "	
" "	Nov./Dec.	84 $\frac{1}{2}$ "	82 "	
" "	Jan./Maart	86 $\frac{1}{2}$ "	82 $\frac{1}{2}$ "	

20 October 1924.

COPRA.

De markt was deze week zeer vast gestemd. Aanvankelijk was de vraag zeer speculatief, doch later toonden consumenten meer belangstelling.

De markt sluit zeer willig met de volgende noteeringen:

Nederl.-Ind. f.m.s.	Sept./Ost.	aflading	fl. 37.—
" "	Oct./Nov.	"	" 36 $\frac{1}{8}$
" "	Nov./Dec.	"	" 36 $\frac{1}{4}$

20 October 1924.

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Koper Standaard	Koper Electrolytisch	Tin	Lood	Zink
20 Oct. 1924..	63.—/—	66.17/6	251.7/6	36.2/6	33.7/6
13 " 1924..	62.10/—	66.7/6	245.7/6	34.12/6	33.7/6
6 " 1924..	62.2/6	66.5/—	242.2/6	33.17/6	33.—/—
29 Sept. 1924..	62.5/—	66.3/9	236.17/6	33.—/—	32.12/6
22 Oct. 1923..	60.7/6	64.5/—	201.15/—	28.—/—	33.7/6
20 Juli 1914..	61.—/—		145.15/—	19.—/—	21.10/—

INKLARINGEN. VLISSINGEN.

Landen van herkomst	Sept. 1924		Sept. 1923	
	Aantal schepen	M ^s .	Aantal schepen	M ^s .
Binnenl. havens.	1	8.170	4	18.587
Groot-Brittannië	31	248.777	32	270.397
Duitsland....	1	484	—	—
Zweden.....	1	1.320	—	—
Finland.....	—	—	2	2.238
België.....	—	—	7	12.877
Portugal ¹⁾	7	12.691	—	—
Lévant ²⁾	5	2.495	38	18.251
Totaal....	46	273.937	83	322.350
Nationaliteit.				
Nederlandsche	37	261.558	59	283.138
Britsche.....	4	3.587	5	27.911
Duitsche.....	3	2.810	10	6.605
Belgische.....	1	425	9	4.696
Deensche.....	1	5557	—	—
Totaal....	46	273.937	83	322.350

¹⁾ Bijleggers. ²⁾ Sleepbooten.

(Barend Stofkoper & Co.)

DE TWENTSCHE BANK

AMSTERDAM - ROTTERDAM - 's-GRAVENHAGE - DORDRECHT - UTRECHT - ZAANDAM

Maandstaat op 30 September 1924

DEBET

Aandeelhouders nog te storten 90 pCt. op aandelen B, waarvoor waarborg gedeponoord	f	1.575.000,—
Deelneming in de firma's:		
B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen;		
B. W. BLIJDENSTEIN Jr. te Enschede;		
LEDEBOER & Co., te Almelo, f 7.985.000,—, waarvoor in geld gestort		6.435.000,—
waarvoor effecten gedeponoord	f	1.550.000,—
Deelneming in bevriende Bankinstellingen f 10.221.424,84		
waarvoor in geld gestort		7.514.224,84
waarvoor effecten gedeponoord	"	2.707.200,—
Effecten van Aandeelhouders gedeponoord bij bevriende instellingen	"	3.000.000,—
ten eigen gebruike	"	28.814.440,—
		36.071.640,—
Kassa, Wissels en Coupons	"	36.770.717,47
Nederlandsche Schatkestbiljetten en Schatkestpromessen	"	26.746.507,01
Saldo's bij Bankiers	"	23.637.030,10
Prolongatiën gegeven	"	14.549.437,50
Eigen Effecten en Syndicaten	"	9.513.886,59
Credietvereniging	f	58.388.435,51
Af: loopende Promessen	"	19.605.000,—
		38.783.435,51
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldi Rek. Crt. f 48.620.148,02		
Af: loopende Promessen	"	3.240.241,79
		45.379.906,23
Voorschotten op Consignatiën	"	1.889.842,12
Gebouwen	"	4.684.546,23
		253.551.173,60
Totaal	f	253.551.173,60

CREDIT

Kapitaal	f	35.500.000,—
Reservefondsen	"	8.584.219,51
Buitengewone Reserve	"	1.800.000,—
Waarborgfonds Credietvereniging	"	5.388.252,50
Reserve Credietvereniging	"	2.353.896,16
		53.626.368,17
Aandeelhouders voor gedeponoord als waarborg voor 90 pCt. storting op aandelen B:		
Effecten	f	1.566.740,—
Contanten	"	8.260,—
in Leen-Depot Effecten	"	34.504.900,—
" Contanten	"	54.950,—
		36.071.640,—
Totaal Effecten	"	63.210,—
Totaal Contanten	"	2.120.933,34
Zieken- en Pensioenfonds	"	40.644.953,59
Deposito's	"	3.853.100,—
Prolongatie-Deposito's	"	1.199.796,49
Saldó te ontvangen en te leveren Fondsen		
Saldi Rekeningen Courant	f	67.433.533,68
" " " voor gelden in het Buitenland ..	"	8.934.287,01
" " " Credietvereniging	"	4.401.228,48
		80.769.049,17
B. W. Blijdenstein & Co., Londen, B. W. Blijdenstein Jr., Enschede en Ledeboer & Co., Almelo	"	13.380.256,39
De Nederlandsche Bank	"	6.661.529,89
Te betalen wissels	"	12.229.898,12
Diverse Rekeningen	"	2.930.438,44
		253.551.173,60
Totaal	f	253.551.173,60